Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 10 июль 1973 йил, сешанба ✦ № 160 (15.634). ✦ Баҳоси 2 тийин.

ДЎСТОНА УЧРАШУВЛАР

9 июлда Москванинг Внуково аэродромига олиб борувчи проспектлари ва майдонлари Вьетнам Демократик Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари, қардош Вьетнам халқига салом сўзлари ёзилган кўркам транспарантлар билан безатилди. Шу куни совет пойтахти қаҳрамон Вьетнам халқи вакилларини — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳукуматининг таклифига биноан расмий дўстона визит билан келган Вьетнам Меҳнаткашлар партияси ва ВДР ҳукумати делегациясини қизғин ва самимий кутиб олди. Делегацияга ВМП Марказий Комитетининг Биринчи секретари Ле Зуан ва ВМП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР ҳукуматининг Бош министри Фам Ван Донг бошчилик қилмоқдалар.

Пойтахтнинг Внуково аэропорти. Мачталарда Вьетнам Демократик Республикаси билан Совет Иттифоқининг давлат байроқлари ҳилпираб турибди. Учиш майдонида қуролли кучларнинг уч тури вакиллари пиёдалар, учувчилар, денгизчилардан иборат фахрий қоровул саф тортиб турибди. Қаҳрамон Вьетнам халқи вакилларини кутиб олгани аэродромга Москва заводлари, қурилишлари, муассасаларнинг вакиллари, ўқувчи ёшлар — юзлаб кишилар келган.

Л. И. Брежнев, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. Н. Косигин, Н. В. Подгорний, К. Ф. Катушев ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари В. П. Рубен, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков ва В. Н. Новиков, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. П. Георгадзе, СССР министрлари Н. С. Патоличев, Б. П. Бугаев, Н. А. Щчелоков, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси К. В. Русаков, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Ферюбин, СССРнинг ВДРдаги элчиси И. С. Шчербаков, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг биринчи ўринбосари О. Б. Рахманин ва бошқа расмий кишилар делегацияни кутиб олгани аэропортга келишди.

Кутиб олувчилар орасида ВМП Марказий Комитетининг аъзоси, ВДРнинг СССРдаги элчиси Во Тхук Донг (делегация составига киради), ВМП Марказий Комитетининг аъзоси, ВДР меҳнат министри Нгуен Хиу Кхиеу СССРдаги бошқа бир қанча дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари, Москвада таълим олаётган вьетнамлик студентларнинг катта группаси бор эди.

Соат 17.00 да махсус самолёт аэропорт биноси ёнига келиб тўхтайди. Ле Зуан, Фам Ван Донг ўртоқлар, ВМП ва ВДР ҳукумати делегациясининг бошқа аъзолари тантанали марш садолари остида самолёт зинапоясидан тушиб келадилар. Совет раҳбарлари улар билан самимий саломлашадилар.

Фахрий қоровул бошлиғи Ле Зуан ва Фам Ван Донг ўртоқларга рапорт беради. Вьетнам Демократик Республикаси билан Совет Иттифоқининг давлат гимнлари янграйди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Ле Зуан ва Фам Ван Донг ўртоқлар билан бирга совет жангчилари сафини айланиб ўтишади.

Совет пойтахтининг меҳнаткашлари қаҳрамон Вьетнам халқи вакилларини қизғин табриклайдилар. Совет — Вьетнам дўстлиги шарафига, Совет раҳбарлари билан Вьетнам раҳбарларининг, қаҳрамон Вьетнам халқи шарафига айтилган хитоб сўзлари янграйди.

Вьетнамлик дўстлар аэропортга келган совет расмий кишилари билан саломлашадилар. Фахрий қоровул тантанали марш қилиб ўтади.

Вьетнамлик ва Совет Иттифоқилик ўртоқлар автомашиналарга ўтириб шаҳарга йўл олишади.

ВМП ва ВДР ҳукумати делегацияси составида ВМП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР ҳукумати бош министрининг ўринбосари Ле Тхань Нги, министр, ВДР давлат план комитети раисининг ўринбосари Нгуен Ван Кха, ташқи ишлар министрининг ўринбосари Нгуен Ко Тхать, ВДР миллий мудофаа министрининг ўринбосари Чан Шам Москвага келишди.

(ТАСС).

КАМОЛОТ МАКТАБИ

Эллик йилда эл ўзгарар, дейди халқимиз. Чиндан ҳам кейинги эллик йил ичида, ниҳояти бир авлод умри мобайнида мамлакатимизда социалистик тузумнинг шарофати ила шундай улкан ўзгаришлар юз бердики, буларни ҳалигача кўз кўриб, қулоқ эшитмаган эди. Улуғ Ленин, у вояга етказган Коммунистик партия, Совет давлати ўтмишда қолоқ ва абгор бўлган улкан мамлакатда миқёси ва кўлами жиҳатидан неча-неча асрларга тенг ўзгаришлар ясадилар. Натижада Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи деб аталмиш бепоён мамлакатимиз ижтимоий тараққиётда ҳамма мамлакатлардан ўзиб кетди — дунёда биринчи бўлиб социализм пойдеворини қурди, дунёда биринчи бўлиб коммунистик жамиятнинг моддий-техника базасини яратмоқда.

Социализм афзалликлари бугина эмас. Янги ижтимоий тузум, янгича ҳаёт уклади янги кишини шакллантирди ва вояга етказди. Бизнинг мамлакатимизда социалистик қурилиш йилларида кишиларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқи вужудга келди. Биргаликда қилинган меҳнатда, социализмнинг юксак идеаллари учун курашда, социализмни ҳимоя қилиш учун олиб борилган жангу-жадалларда мамлакатимиз халқлари ва элатлари орасида янги муносабатлар — дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари пайдо бўлди. Бизнинг кишиларимиз марксча-ленинча идеологиянинг муштараклиги, коммунистик жамият қуришдаги юксак мақсадларнинг муштараклиги билан жипслашган.

«Бизнинг мақсадимиз совет кишилари ҳаётини янада яхши, янада гўзал, янада бахтиёр қилишдир, — деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев партия XXIV съездига қилган Ҳисобот докладида. — Биз фидокорона ва илҳомбахш меҳнат қиладиган, барча ижодий кучларимизни тўла бағишлаб ишлайдиган янги йиллар бўсағасида турибмиз. Мана шунинг ўзи биз учун фаровонлик ва бахт-саодат сари, порлоқ коммунистик истиқбол сари олиб борадиган ягона йўлдир».

Бу йўлга шунчаки яхши истакнинг ўзи билангина эришиб бўлмаслиги равшан. Бунинг учун қунт билан, сабот билан меҳнат қилиш, астойдил коммунистчасига ишлаш даркор. Коммунистчасига ишлаш учун эса жисмоний чиниққан, баркамол бўлиш талаб этилади. Донолар «Соғ танда соғлом ақл» деб бежиз айтмаган. Соғлом, қалби халқ, Ватан фаровонлиги йўлида меҳнат қилиш иштиёқи билан тўлиб-тошган, толмас билакли, ғайрат-шижоатли кишилар ана шундай соғ танли, соғлом ақлли кишилардир. Бунга жисмоний тарбия ва спорт орқалигина эришиш мумкин. Шу боисдан ҳам жисмоний тарбия ва спортни ҳар бир кишининг энг зарур кундалик ҳаётий эҳтиёжига айлантириш партиянинг ҳамиша диққат марказида турибди.

Жисмоний тарбия ва спорт инсонни чиниқтиришнинг, камол топтиришнинг энг синалган усулидир. Спорт бизда фақат рекордлар кетидан қувишнигина кўзламайди. Спорт миллион-миллион кишиларнинг соғлиги, меҳнатга тайёр бўлиб туриши, кишиларда чидамлилик, интизомлилик, матонат сингари фазилатларни тарбиялаш воситасидир.

Қаерда жисмоний тарбия ва спортга меҳр қўйилса, ўша жойда тарбиявий ишлар ҳам кўнгилдагидек бўлади, ишлаб чиқариш топшириқлари ҳам муваффақиятли бажарилаверади. Фарғона нефтни қайта ишлаш заводининг директори Рафоил Айрапетовнинг ўзи жисмоний тарбия ва спорт билан мунтазам шуғулланади, унинг фойдасини жуда яхши билгани учун коллективидагиларни ҳам мунтазам шуғулланишга даъват этади. Корхонада ишловчиларнинг аксарияти ёшлар. Улар жисмоний тарбия ва спортнинг турли секцияларида қатнашиш билан бирга ишлаб чиқариш топшириқларини ҳам беками-кўст адо этишади. Бу ерда спорт билан шуғулланиш бадиий ҳаваскорлик тўгаракларида қатнашишга тўсқинлик қилмайди. Завод областдаги корхоналар ичида сурункасига пешқадамлар қаторидан жой олиб келаётган экан, бунда жисмоний тарбия ва спортнинг баракали таъсири катта, албатта.

Энди спорт билан ошно бўлмаган шундай бир корхонани кўз олдингизга келтириб кўринг. Бундай жойда планлар ҳам ўлда-жўлда қолиб кетади, коллективнинг айрим аъзолари ҳулқ-атворида номуносиб хатти-ҳаракатлар кўпаяди, ичкилик авж олади, ўзаро муносабатда майда гап, фисқи-фужур кўпаяди, тотувлик бўшашади. Оқибат натижада ташқаридан гўё яхлит коллектив бўлиб туюлса-да, амалда бирлик йўқолади, парокандалик юз бериб, ишёқмаслар, дангасалар, прогулчилар, меҳнат интизомини бузувчилар кўзга ташланиб қолади.

Тўғри, жисмоний тарбия ва спортнинг ўзи билангина аҳил, жипслашган коллективни яратиш мумкин эмас. Сиёсий-тарбиявий ва ташкилотчилик ишларини кучайтирмай туриб, уюшган, монолит коллективни вужудга келтириш қийин, албатта. Лекин партия, совет, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларининг комплекс ишлари арсеналида жисмоний тарбия ва спорт ўзига яраша алоҳида ўрин тутади.

Хоразм областидаги Нариманов номли колхозда спортга ана шундай нуқтаи назардан ёндашилмоқда. Бу ерда, футбол, енгил атлетика, миллий кураш турлари ва бошқа соҳалар бўйича секциялар тузилган бўлиб, уларда колхознинг аксарият аъзолари қатнашади. Колхознинг донгдор спортчилари хўжаликнинггина эмас, балки республикамизнинг спорт шарафини ҳам ҳимоя қилаётирлар. Бу ҳол колхознинг ишлаб чиқаришига салбий таъсир этиши уёқда турсин, ҳатто довруғини оширмоқда. Пахта, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда колхоз областдаги илғор хўжаликлардан саналади.

Бугунги кунда жисмоний тарбия ва спортнинг аҳамиятига тан бермайдиган бирон бир раҳбарни, хўжалик ходимини топиш қийин. Шундай экан, жисмоний тарбия ва спортни кенг йўлга қўйиш, чиниқиш мактабидан баҳраманд бўлмаган бирорта ҳам оила бўлмаслигига эришиш учун ҳеч қандай тўсиқ йўқ. Бўлмаса нима сабабдан республикамизда жисмоний тарбия ва спорт бошқа иттифоқчи республикалардагига нисбатан анча орқада қолмоқда? Нима сабабдан Бутуниттифоқ ва халқаро мусобақаларда республикамизнинг улуши камроқ? Нима учун спортнинг кўп турлари бўйича республикамизнинг йигит ва қизлари етакчи ўринларни ололмаётирлар?

Республикамизда жисмоний тарбия ва спортнинг аҳволини яхшилаш масаласи Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиясида махсус муҳокама қилинди. Жисмоний тарбия ва спорт фақат шу соҳа билан шуғулланувчи ташкилотларнинг эмас, балки бутун жамоатчилик иши, муҳим партиявий иш деб таърифланди. Дуруст, баъзи партия комитетлари бу масалага юксак масъулият билан ёндашиб, жисмоний тарбия ва спортнинг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирларини партия активи йиғилишларида муҳокама қилдилар. Фарғона, Андижон областлари ва Тошкент шаҳар партия комитетларининг бу борадаги кўрган тадбирлари туфайли сезиларли ўзгаришлар юз берди.

Кейинги йилларда республикамизда спортга меҳр қўйганлар сафи анча кўпайди. Серқуёш диёримизнинг спорт шарафини ҳимоя қилаётганлар орасидан номдор ва донгдор йигит-қизлар кўплаб етишиб чиқмоқда. СССР халқлари V спартакиадаси мусобақаларидан кейин республикамизда халқаро классли саккизта спорт мастери, 200 дан зиёд спорт мастери, 834 мастерликка кандидат ва 5 мингдан зиёд биринчи разрядли спортчилар етишди. Бутуниттифоқ ва халқаро мусобақа майдонларида ўзбекистонлик спортчилар 130 дан зиёд олтин, кумуш ва бронза медаллари олишди, республикамизнинг 52 рекордини янгилашди.

Буларнинг ҳаммаси жисмоний тарбия ва спорт ишлари юксалиб бораётганлигидан далолат берса ҳам, бу борада ҳали жиддий камчиликлар мавжудлигидан кўз юмолмаймиз. Бухоро, Хоразм, Сурхондарё, Қашқадарё, Самарқанд областлари, Қорақалпоғистон Автоном Республикасида айрим коллективларни истисно қилганда, жисмоний тарбия ва спорт ишлари кўнгилдагидек деб бўлмайди. Самарқанд шаҳридаги аҳволни олиб кўрайлик. Кейинги 10-15 йил мобайнида шаҳар янгидан бунёд этилди дейиш мумкин. Афсуски, кўпдан-кўп иншоотлар ва қурилишлар орасида бирорта ҳам спорт объекти бунёд этилмади. Студентлар шаҳри деб ном олган шундай бир шаҳарда бу ҳол сира кечирилмасдир. Умуман, бир ярим миллион аҳолиси бўлган бу областда дурустгина спорт иншооти йўқлиги область партия ва совет ташкилотларини жиддий ўйлантириши керак.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитети ва унинг жойлардаги органлари партия, совет, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари билан биргаликда саноат корхоналари, транспорт ва алоқа ташкилотлари, қурилишлар, колхозлар ва совхозларда, маданият муассасаларида — меҳнат аҳли хизмат қилаётган ҳамма коллективларда, кўнгилли спорт жамиятларида олиб борилаётган ишларни яхши йўлга қўйиши, бунинг учун ҳамма тадбирларни кўрмоғи даркор.

Республикамизда Фарида Ҳасанова, Мамажон Исмоилов, Эркин Каримов, Элвира Саади, Руфат Рисқиев, Собир Рўзиев, Николай Анфимов, Александр Юрин, Вера Дуюнова, Рустам Казаков сингари талантли спортчилар анчагина. Вазифа — улар сафини янада кенгайтириш, спортнинг бутун республикамиз миқёсида оммавий тус олишига эришишдан иборат.

Бу йил ўзига хос катта спорт йилидир. Шу кунларда XVI спартакиада мусобақалари қизғин давом этмоқда. Мусобақаларга оммавий тус бериш мақсадида спартакиада икки қисмга бўлиб ўтказилди. Ёшлар ўртасида ўтказилган мусобақаларнинг биринчи қисми Тошкентда ниҳоясига етди. Область терма командаларининг иштирокчилари эса Андижонда баҳсни давом эттиришди. Дастлабки стартдан шу нарса маълум бўлиб қолдики, республикамиз областларида спортнинг кўпгина турлари ҳали тўла қамраб олинмаган. Акробатика, бокс, самбо, дзю-дао, сув полоси, гимнастика, эшкак эшиш, замонавий беш кураш, камон отиш, теннис, қиличбозлик сингари соҳалар унча яхши ривожланмаганлиги маълум бўлиб қолди.

Жисмоний тарбия ва спорт — муҳим давлат аҳамиятига эга бўлган сиёсий иш, партиявий иш. Бу иш билан шуғулланиш партия ва хўжалик раҳбар ходимларининг, совет ва комсомол ташкилоти етакчиларининг, кўнгилли спорт жамияти раҳбарлари ва ходимларининг — бутун жамоатчиликнинг энг муҳим, кундалик жонажон вазифасига, муқаддас бурчига айланиши керак.

Янги завод

Қорақалпоғистон Автоном Республикаси пойтахти яқинидаги Қизкетган посёлкасида Ўзбекистонда йирик асфальт-бетон заводларидан бирини қуриш бошланди. Заводнинг лойиҳадаги қуввати йилига 90 минг тонна асфальт, кўприклар қурилиши учун 10 минг куб метр темир бетон конструкция ва 10 минг тонна шағал ишлаб чиқаришга тенг.

Заводнинг биринчи навбати Орол бўйи йўллари қурувчиларига бу материалларни шу йилнинг учинчи кварталидаёқ бера бошлайди.

(ЎзТАГ).

СОВЕТ—БОЛГАРИЯ ҚЎШМА АХБОРОТИ

Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети, Болгария Халқ Республикаси Давлат кенгаши ва ҳукуматининг таклифига биноан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний 1973 йил 4 июлдан 8 июлгача расмий дўстлик визити билан Болгария Халқ Республикасида меҳмон бўлди.

Совет Иттифоқининг вакиллари ҳамма жойда самимий кутиб олинди. Бу эса КПСС билан БКП ўртасидаги, Совет Иттифоқи билан Болгария халқлари ўртасидаги бирлик ва қардошларча дўстликнинг мустаҳкамлигини яна бир карра намойиш қилди.

Икки ўртада бўлиб ўтган музокаралар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларга доимо хос бўлган самимият, ҳамжиҳатлик вазиятида, муҳокама қилинган ҳамма масалаларга қарашда тўла якдиллик вазиятида ўтди.

Музокаралар вақтида Болгария томони Болгарияни иқтисодий ва социал ривожлантириш соҳасида БКП X съезди белгилаган планлар қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисида, БКП Марказий Комитетининг 1972 йил декабрь Пленуми қарорлари қандай бажарилаётганлиги ҳақида, давлат ва жамоат органларининг фаолияти тўғрисида, БХРнинг Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга кўмаклашувчи ташқи сиёсат соҳасидаги тадбирлари ҳақида ахборот берди.

Совет томони КПСС XXIV съездидан кейин совет халқининг партия раҳбарлигида коммунистик қурилишда, СССРнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашда, совет жамиятини социал-сиёсий ва маънавий ривожлантиришда, меҳнаткашлар депутатлари Советларининг фаолиятини янада активлаштиришда, социалистик демократияни ва совет қонунчилигини, бутун давлат аппаратининг ишини такомиллаштиришда эришган муваффақиятлари тўғрисида гапириб берди.

Болгария томони совет халқининг коммунизм қурилишидаги муваффақиятларини, КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукуматининг бутун дунёда социализм, тинчлик ва антиимпериалистик кураш иши манфаатлари йўлида тинчлик программасини амалга ошириш соҳасидаги актив ва изчил халқаро фаолиятини юксак баҳолади. Совет давлатининг ленинчи ташқи сиёсатини амалга оширишга КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев шахсан катта ҳисса қўшганлиги таъкидлаб ўтилди.

Музокаралар давомида томонлар Совет—Болгария муносабатларига ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг биргаликдаги фаолиятига тааллуқли кўпгина масалаларни, шунингдек ҳозирги халқаро аҳволнинг баъзи бир актуал проблемаларини муҳокама қилдилар.

Томонлар шуни зўр мамнуният билан қайд қилдиларки, ҳозирги замоннинг, жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг асосий проблемалари, социализм ва коммунизм қурилиши масалалари соҳасида иккала мамлакат партиялари ва ҳукуматлари тўла якдил эканлиги ва биргалашиб ҳаракат қилаётганликлари СССР билан БХР ўртасидаги муносабатларга хос хусусият бўлиб қолди.

Томонлар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасида икки томонлама ва кўп томонлама асосда иқтисодий ҳамкорликни чуқурлаштириш, социалистик иқтисодий интеграция комплекси программасини амалга оширишда куч-ғайратларини активлаштириш зарурлигини айтдилар.

Социализм мамлакатларининг қардошларча иттифоқи, бирлиги ва жипслигини янада кучайтириш муҳимлиги таъкидлаб ўтилди. Буни социалистик давлатларнинг ва умуман бутун ҳамдўстликнинг туб манфаатлари тақозо этади. Социалистик ҳамдўстлик давлатларининг баҳамжиҳат сиёсати, уларнинг мустаҳкам иқтисодий ҳамкорлиги социализм халқаро позицияларини изчиллик билан мустаҳкамлашга ёрдам беради, дунёдаги воқеаларнинг боришига ижобий таъсир ўтказади.

Иккала томон Хитойдаги маочи раҳбарларнинг антисовет ва антисоциалистик сиёсатини, маочи раҳбарлар социалистик мамлакатларнинг, халқаро коммунистик ҳаракатнинг ва антиимпериалистик кучларнинг бирлигига путур етказиш йўлидаги ўз уринишларида энг реакцион империалистик доиралар билан қўшилиб кетаётганликларини қоралайдилар.

Халқаро проблемаларни кўриб чиқиш вақтида шу нарса таъкидлаб ўтилдики, кейинги вақтларда социалистик давлатларнинг конструктив сиёсати, барча тинчликсевар ва реалистик фикрдаги кучларнинг қўллаб-қувватлаши натижасида содир бўлган қулай ўзгаришлар халқаро вазиятни янада юмшатишга ва давлатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни яхшилашга кўмаклашади. Европа қитъасидаги сиёсий иқлим тубдан ўзгарди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг Америка Қўшма Штатларига қилган визити, шунингдек унинг Франция Республикаси Президенти билан учрашуви ленинча тинч-тотув яшаш сиёсатининг кучи ва ҳаётийлигини яна бир марта яққол исботлади, ялпи тинчликни ва халқлар ўртасида ҳамкорликни мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса бўлиб қўшилди. Ядро урушининг олдини олиш тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасида муддатсиз битим тузилганлиги — ядро уруши чиқиши хавфини камайтириш ва пировард натижада бу хавфни йўқотиш, халқаро хавфсизлик реал гарантияларининг системасини вужудга келтириш йўлидаги муҳим қадам бўлди.

Совет Иттифоқи билан Болгария Халқ Республикаси ишонч билдириб айтадиларки, куч ишлатишдан воз кечиш ва ядро уруши чиқишига йўл қўймаслик учун қатъий чораларни кўриш юзасидан СССР билан АҚШ биргаликда ёзиб қўйган принципларга қўшилишга бошқа давлатларнинг тайёрлиги ер юзида ялпи хавфсизликни ва мустаҳкам тинчликни таъминлаш учун ғоят муҳим иш бўлиб қолади.

Европа халқларининг тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш, Европа қитъасида кескинликни юмшатиш жараёнини чуқурлаштириш йўлида янада муваффақиятлироқ олға силжиш учун мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланиш зарурлигини томонлар таъкидлаб ўтдилар. Шу муносабат билан улар олий даражадаги Совет—Ғарбий Германия музокараларининг катта аҳамиятини уқтирдилар. ГФР билан Чехословакия ўртасида эришилган ҳамда улар ўртасидаги муносабатларни тўла-тўкис бартараф этиш, шунингдек ГФРнинг бошқа социалистик мамлакатлар билан муносабатларини нормаллаштириш йўлини очадиган битимдан мамнуният изҳор этилди.

Томонлар ГДР билан ГФР ўртасидаги муносабатларнинг асослари тўғрисида ҳозир кучга кирган шартноманинг катта аҳамиятини қайд қилдилар ва иккала герман давлатининг БМТга қабул қилинишини табриклайдилар.

Совет Иттифоқи билан Болгария социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган Умумевропа кенгашини тайёрлаш ишига муҳим ҳисса қўшганлигини таъкидлайдилар.

Улар бу кенгашнинг иши бошланганлигини тинчлик сиёсатининг янги муваффақияти деб баҳолаб, бошқа социалистик мамлакатлар билан биргаликда унинг муваффақиятига ҳар томонлама кўмаклашишга, Европада кескинликни юмшатиш, ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш йўлидаги куч-ғайратларини давом эттиришга тайёр эканликларини таъкидлайдилар.

Марказий Европадаги қуролли кучларни ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида ўтказиладиган музокараларга СССР билан БХР муҳим аҳамият берадилар ҳамда бундай музокараларни пухта тайёрлаб, самарали ўтказиш зарурлигини айтадилар. Қуролли кучлар ва қурол-яроғларини ҳарқандай қисқартириш ҳамма томонларнинг бир хилда хавфсизлигини таъминлаш принципига асосланиши лозим.

Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартноманинг V моддасига амал қилиб, Совет Иттифоқи билан Болгария Болқонда тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш учун изчиллик билан ҳаракат қиладилар. Совет томони Европанинг бу районида тинч ҳамкорликни ривожлантиришга Болгария Халқ Республикаси қўшган конструктив ҳиссани таъкидлайди.

СССР билан БХР Вьетнам халқининг тарихий ғалабасини, бу ғалаба халқаро вазиятни соғломлаштиришнинг умумий жараёни учун муҳим аҳамиятга эга эканлигини қайд қилиб, социализм қурилишида ВДРга бундан буён ҳам қардошлик ёрдам беришга, Париж битимининг изчиллик билан бажарилишига, Ҳинди—Хитойда тинчлик ўрнатишга кўмаклашишга аҳд қилганликларини билдирадилар.

Томонлар Яқин Шарқдаги кескин вазият хусусида ташвишланаётганликларини айтдилар ва БМТ хавфсизлик кенгашининг маълум резолюциясини бажариш асосида шу райондаги уруш ўчоғини тезроқ тугатишга ҳаракат қилиш зарурлигини таъкидлайдилар.

СССР билан БХР ялпи ва тўла қуролсизланишга, шу жумладан ядро қуролини самарали халқаро контроль остида тарк этишга эришиш учун курашмоқдалар ва қуролсизланишга бағишланган жаҳон конференциясига амалий равишда тайёргарлик кўриш ишларини кучайтириш зарурлигини айтадилар.

Томонлар ишонч билдириб айтдиларки, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорнийнинг БХРга қилган расмий дўстлик визити, унинг БКП Марказий Комитети биринчи секретари, БХР Давлат кенгашининг Раиси Т. Живков билан олиб борган музокаралари совет ва болгар халқлари ўртасидаги қардошларча дўстликни, СССР билан БХР манфаатлари, бутун социалистик ҳамдўстлик манфаатлари йўлида янада мустаҳкамлашга ёрдам беради. (ТАСС).

Самарқанд деҳқонларининг кенгаши

САМАРҚАНД, 9 июль. (ЎзТАГ). Иштихон районидаги «8 Март» колхозида партия ва совет активи иштироки билан Самарқанд область қишлоқ хўжалиги ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари В. Н. Қодиров қишлоқ хўжалик ишларининг аҳволи ва олинган социалистик мажбуриятлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисида ахборот берди.

Кенгаш қатнашчилари ғўза, маккажўхори ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини парвариш қилишни кучайтириш юзасидан конкрет вазифаларни белгилаб олдилар. Самарқанд областининг деҳқонлари беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида Ватанга 500 минг тонна «оқ олтин» берадилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ КУБАГА ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси Революцион ҳукуматининг Бош министри ўртоқ Фидель Кастро Руснинг таклифига биноан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев шу йил декабри—1974 йил январида Куба Республикасига дўстона визит билан боради. Бу таклиф мамнуният билан қабул қилинди.

Н. В. ПОДГОРНИЙ МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

СОФИЯ, 8 июль. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорнийнинг Болгария Халқ Республикасига қилган расмий дўстона визити тугади. У Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг, БХР Давлат кенгаши ва ҳукуматининг таклифига биноан бу ерга келган эди.

Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар болгариялик дўстлар билан самимий хайрлашдилар. «ИЛ-62» самолёти Москвага қараб йўл олди.

* * *

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Н. В. Подгорний 8 июлда Софиядан Москвага қайтиб келди. У Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети, Болгария Халқ Республикаси Давлат кенгаши ва ҳукуматининг таклифига биноан расмий дўстона визит билан қардош мамлакатга борган эди.

Н. В. Подгорнийга ҳамроҳ бўлиб борган СССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари, Украина ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. С. Грушецкий, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Н. А. Тихонов, Коми АССР Министрлар Советининг Раиси П. А. Безносов, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. Н. Родионов ҳам Москвага қайтиб келдилар.

Ю. В. Андропов, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари М. А. Яснов ва В. П. Рубен, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, СССР Олий Совети палаталарининг раислари А. П. Шитиков, Е. С. Насриддинова, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. П. Георгадзе, СССР Министрлари Б. П. Бугаев, Н. А. Шчелоков, СССР Министрлар Совети ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси С. А. Скачков, СССР Олий судининг раиси Л. Н. Смирнов, СССР Бош прокурори Р. А. Руденко, СССР министрларининг биринчи ўринбосарлари В. В. Кузнецов, И. И. Якубовский, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг биринчи ўринбосари О. Б. Рахманин, «Известия» газетасининг бош редактори Л. Н. Толкунов ва бошқа расмий кишилар Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида Н. В. Подгорнийни кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида Болгария Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги муваққат ишлар вакили К. Атанасов бор эди. (ТАСС).

БОЛГАРИЯ СТАНОКСОЗЛАРИ ҲУЗУРИДА

СОФИЯ, 7 июль. (ТАСС махсус мухбирлари). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат кенгашининг Раиси Т. Живков бугун Софияда металл қирқувчи станоклар заводида бўлдилар. Ишчилар уларни шодиёна табрикладилар.

Н. В. Подгорний ва Т. Живков завод цехларида бўлиб, ишчилар, инженерлар, корхона раҳбарлари билан суҳбатлашдилар.

Бирлашманинг бош директори Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ш. Петров металл қирқиш станоклари заводи бу йил ўзининг 25 йиллигини нишонлашини ва Европада энг катта металл қирқувчи станок заводларидан бири эканлигини айтди.

Н. В. Подгорний Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни завод ва илмий тадқиқот институти коллективи самимий қабул қилганликлари учун ташаккур билдирди. У барча ишчилар ва инженер-техник ходимларга замонавий талабларга мувофиқ маҳсулот ишлаб чиқариш мақсадида совет мутахассислари билан амалий алоқаларни мустаҳкамлашда ижодий муваффақиятлар тилади.

Завод ишчилари ва хизматчилари номидан Н. В. Подгорнийга шу корхонада тайёрланаётган станоклардан бирининг модели тақдим этилди. СССР Олий Совети Президиумининг Раиси заводга келганлигидан эсдалик сифатида завод коллективига В. И. Лениннинг бронзадан ишланган бюстини тақдим қилди.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ СУРИЯДА

ДАМАШҚ, 8 июль. (ТАСС). Сурия Араб Республикасидаги совет элчихонаси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко бошчилигида бу ерда меҳмон бўлиб турган совет партия-ҳукумати делегацияси шарафига қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Араб Социалистик Уйғониш партияси Сурия раҳбарлиги секретарининг ўринбосари Муҳаммад Жаобир Бажбуж, Бош министр ўринбосари, ташқи ишлар министри Абдил Халим Хаддам, министрлар, тараққийпарвар миллий фронт марказий раҳбарлигининг аъзолари, Араб Социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигининг аъзолари ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлишди.

А. П. Кириленко билан М. Ж. Бажбуж нутқ сўзладилар.

А. П. Кириленко бундай деди: делегациямизнинг меҳмондўст Сурия диёрига қилган сафари ниҳоясига етай деб қолди.

Гўзал мамлакатингизга таклиф қилганликлари учун делегация аъзолари номидан, шахсан ўз номимдан қизғин миннатдорчилик изҳор қилишга ижозат бергайсиз.

Ўзининг шонли тарихига эга бўлган ва эндиликда янги жамият барпо этаётган Сурия халқининг ҳаёти билан танишиш, Сурия меҳнаткашлари-ишчилар ва деҳқонлар билан, жамоатчилик вакиллари билан учрашув ва суҳбатлар Сурия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик ғоялари мамлакатингизда чуқур илдиз ёйганлигини бевосита ҳис этишимиз учун имконият яратиб берди. Бизнинг делегациямиз Сурия диёрида ҳамма жойда самимий ва шоду—хуррамлик билан кутиб олинганлигидан, Совет Иттифоқига, ленинчи партиямизга, шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневга нисбатан самимий ҳурмат, муҳаббат туйғулари изҳор қилинганлигидан мамнун эканлигимни билдираман.

Совет кишилари ҳам Сурия Араб Республикаси халқига нисбатан самимий дўстлик ва иззат-ҳурмат туйғуларини изҳор қиладилар. Сурия Араб Республикасининг халқи оғир курашда ўз мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқда, прогрессив социал-иқтисодий ислоҳотлар йўлидан бормоқда.

А. П. Кириленко яна қуйидагиларни айтди: Совет Иттифоқи Исроил қўшинларини босиб олинган барча араб ерларидан олиб чиқиб кетиш, бу райондаги барча давлат ва халқларнинг, шу жумладан Фаластин араб халқининг ҳам қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлашни эътиборга олиб, Яқин Шарқда мустаҳкам ва адолатли тинчлик ўрнатиш асосида Яқин Шарқ танглигини ҳаққоний суратда бартараф қилиш тарафдори бўлиб келди ва бундан буён ҳам бунга тарафдор бўлаверади.

Совет Иттифоқи турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши принциплари асосида тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш сиёсатини амалга ошириш билан бирга озодлик ва тараққиёт учун курашаётган халқларни изчиллик ва қатъият билан қўллаб-қувватламоқда.

Улуғ Ленин бу сиёсатнинг асосларини яратиб берган эди. Коммунистик партиямиз бу сиёсатни оғишмай амалга оширмоқда.

А. П. Кириленко сўзининг охирида бундай деди: мамлакатингизда ўтказган кунларимиз хотирамиздан ҳеч қачон кўтарилмайди. Биз шу визит давомида улкан тарихий воқеа — азим Фрот дарёсининг сувини тўсиш маросимининг шоҳиди бўлдик. Бу дарёда мамлакатларимиз ҳамкорлигида вужудга келтирилган улкан тўғон Совет—Сурия дўстлигининг мангу рамзи эканлигини сизлар билан бирга изҳор қилмоқдамиз.

М. Ж. Бажбуж Совет Иттифоқидан келган меҳмонларга мурожаат қилиб, қуйидагиларни айтди: шонли воқеа муносабати билан Сизларни табриклашимдан ғоят хурсандман. Биз шу воқеа муносабати билан ҳар иккала мамлакатимиз ўртасидаги дўстлик ҳамда ҳамкорлик муносабатларини, бу муносабатларнинг ўзгармас ва принципиал характерга эга эканлигини яна бир марта таъкидлаш учун бу ерда учрашдик. Бу муносабатлар партияларимиз, халқларимиз ва мамлакатларимизнинг манфаатлари йўлида, империализмга, сионизмга ва реакцияга қарши биргаликда олиб борилаётган курашни мустаҳкамлаш манфаатлари йўлида доим ривожланмоқда.

5 июль — Фрот дарёси ўзанини тўсиш байрами. Мамлакатимиз ва халқимизнинг тарихидаги ана шу шонли кун озодлик ва тараққиёт сари, халқлар ўртасидаги дўстлик сари, аввало, Совет Иттифоқи билан дўстлик сари интилишни исбот этувчи ёрқин далил ҳам бўлиб қолди.

Сурия—Совет дўстлиги ана шу улкан иншоотни барпо этишнинг мустаҳкам негизи бўлди, халқимизнинг сабот-матонатини мустаҳкамлашга ёрдам берди, энг оғир дамларда халқимизни қўллаб-қувватлади.

Мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий алоқалар, деб таъкидлади М. Ж. Бажбуж, кенгайиб ривожланиб бормоқда. Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан кўп томонлама ҳамкорлик мустаҳкамланиб бормоқда. Араб диёрида империалист сионистлар агрессияси давом этаётганлиги натижасида вужудга келган оғир шароитларда бу ҳамкорлик айниқса катта аҳамиятга эгадир.

Улкан Фрот тўғони қурилишидаги ҳамкорлигимиз, деди М. Ж. Бажбуж, халқимиз ва партиямизнинг дўст Совет Иттифоқи халқи билан ва унинг шонли партияси билан дўстона алоқалари ҳамда ҳамкорлигини озодлик ва тараққиёт иши манфаатлари йўлида мустаҳкамлаш ҳамда кенгайтиришга қўшилган яна бир муҳим ҳисса бўлишига астойдил ишонамиз.

ДАМАШҚ, 8 июль. (ТАСС махсус мухбири). Бугун бу ерда совет партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко билан Араб Социалистик Уйғониш партияси Бош секретарининг ўринбосари Абдулла Аҳмар учрашди.

Суҳбат вақтида А. П. Кириленко Сурия халқини ва Араб Социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигини катта меҳнат ғалабаси — Фрот дарёси ўзанининг тўсилиши билан ва Фрот гидроэнергетика комплекси қурилишининг биринчи босқичи муваффақиятли тугаллланганлиги билан табриклади.

Абдулла Аҳмар турли соҳаларда Сурия Араб Республикасига ёрдам бераётганлиги учун Совет Иттифоқига самимий ташаккур изҳор қилди. У Араб Социалистик Уйғониш партияси билан КПСС ўртасида тажриба айирбошлаш муваффақиятли суратда ривожланаётганлигини ва бу ишни янада кенгайтириш муҳим эканлигини таъкидлади. Ҳар икки партия империализмга қарши олиб бораётган курашида уларнинг манфаатлари муштарак эканлигини уқтириб ўтди. Биз, деди Абдулла Аҳмар, бу алоқаларни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун бутун куч-ғайратимизни сарф қиламиз.

Учрашув самимий, дўстона вазиятда ўтди.

АНДИЖОН районидаги Навоий номли колхоз «оқ чашма» соҳиблари сигирлардан сут соғиб олишни кундан-кунга кўпайтирмоқдалар. Айниқса Хайрихон Зияева ва Ҳанифахон Ҳошимовалар яхши натижаларга эришяптилар. Улар шу кунгача ҳар бир соғин сигирдан 1300-1400 литрдан сут соғиб олдилар. Суратда: илғор сут соғувчилар Х. Зияева ва Ҳ. Ҳошимовалар ферма томон йўл олмоқдалар.

У. Раҳимов фотоси.

КОНИМЕХ ҒАЛЛАЗОРЛАРИДА

Райондаги «Гиждувон» совхозининг комбайнчилари украиналик ғаллакор-механизаторларнинг чақириғига жавобан, арпа ўримини қисқа муддатда тамомлашди. Ҳар гектар ердан 16 центнердан дон йиғиб олинди. У. Холмуродов, И. Элбоев ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларда гектаридан 20-22 центнердан ошириб хирмон кўтарилди. Комбайнчилардан Б. Тўхтамишев, Қ. Қорибоев, Ҳ. Боротов сингарилар мўл арпа ҳосилини нес-нобуд қилмай йиғиб олишда намуна кўрсатдилар.

«СССР 50 йиллиги» совхози ғаллазорларида ҳам комбайнлар тинмай ғалла ўрмоқда. Механизаторларнинг унумли меҳнат қилишлари учун барча шарт-шароитлар яратиб берилган.

— Ҳозир ҳар бир дақиқа ғанимат,—дейди совхоз директори С. Ниёзов. — Комбайнчиларимиз ғайрат билан ишламоқдалар. Дон янчиб олингач, сомони шу ернинг ўзида пресланиб, чорвачилик фермаларига жўнатиляпти. Деҳқонларимиз суғориладиган майдонлардан йилига икки марта ҳосил олишга қарор қилишган. Ҳосилдан бўшаган ерга пешма-пеш маккажўхори экиляпти.

Район хўжаликларида ҳозиргача 5 минг центнердан ортиқ дон янчиб олинди. Конимехликлар областнинг 50 минг тонналик катта дон хирмонига баракали ҳисса қўшиш учун мусобақа қилмоқдалар.

Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СУВЧИ — ҲОСИЛ ЯРАТУВЧИ

ҒЎЗАНИ ҚОНДИРИБ суғормоқдамиз

Кунлар исиди. Тупроқдаги ҳарорат ортмоқда. Ғўза ҳосил томирларининг қанчалик озиқланиши, танасини таъминлаб бориши сувга, тупроқдаги намликка боғлиқ. Бегона ўтлардан тозаланган, вақтида озиқлантирилган ғўзалар нормал ривожланиши учун сув талаб қилади. Суғориш миқдори ва нормасини ғўзанинг ҳолати, тупроқ шароити ва ер ости сувининг жойланишига қараб олиб бориш лозим. Айниқса, ғўзани саратон сувига қондириш ҳосилдорликни оширишда катта аҳамиятга эга.

Колхозимизнинг деҳқончилик қиладиган ерлари Зарафшон дарёсининг ўнг қирғоғига жойлашган. Дарё оқимидан анча баландликда, ер ости сувлари ўртача бўлган майдонлардир. Бизнинг бригада ҳам худди шу ерларга жойлашган. Шуниг учун ҳам ғўзани ҳар 17 — 21 кунда бир марта суғориш шарт. Биз шуни ҳисобга олиб, ғўзани қондириб суғормоқдамиз.

Бригадамизнинг 65 гектар майдондаги ғўзаси иккинчи комплекс парваришдан чиқарилди. Қатор оралари узунаси ва кўндалангига икки марта культивация қилинди. Минерал ўғит билан икки марта озиқлантирилди. Группа усулида суғоришга ўтганмиз. Ҳар группада 4 сувчи ишлайди. Эгатларга таралган сувни икки киши назорат қилиб юради. Улар сувнинг эгатларда нормал оқишини, пушталар бир текис намланишини таъминлайдилар.

Биринчи сувни эгат оралатиб ўтказдик. Эгат оралаб суғорилганда ёш ғўза томирлари сувга яхши қонади. Иккинчидан, ғўза томирлари маълум чуқурликда намланади. Сув бугланиб, нобуд бўлмайди. Орадаги пушта юмшоқ сақланади. Иккинчи, учинчи сув даврида эса ғўза ўсиб, тупроққа соя ташлайди.

Бригадамиз ўтган йили ҳар гектаридан 39,4 центнердан пахта ҳосили олган эди. Бу йилги марамиз гектаридан камида 45 центнердан «оқ олтин» етиштиришдир. Биз бутун кучни шунга қаратмоқдамиз. Сувдан кеча-кундуз фойдаланиб, унинг бир томчиси ҳам нобуд бўлишига йўл қўймаймиз. Оз сув билан кўп жойдаги ғўзани суғоришга ҳаракат қиляпмиз. Суғориш нормасини ошириб бажариш учун курашмоқдамиз.

Мен Қурбон Ҳусанов бошлиқ бригадада 20 йилдан бери сувчилик қиламан. Тўрт-беш йилдан бери ғўзани группа усулида суғорамиз. Бунда сувдан унумли фойдаланилади. Ғўза чанқаб қолмайди. Ер етилиши билан қатор оралари юмшатилади. Бунинг учун бригадамизга Элмурод Соҳибоз билан Нормурод Тожиев бошқараётган иккита универсал бириктилган. Уларга карталар бириктиб қўйилган. Улар бу майдонларга ўзлари уруғ қадаганлар. Ғўзаларга ишлов беришни, озиқлантиришни ҳам ўзлари бўйинларига олишган.

Қондириб суғорилиб, қатор оралари пешма-пеш юмшатилиб турган ғўзалар ҳозир ёппасига гуллади. Ҳадемай гул кўсакка айланади. Биз ҳосилга ҳосил қўшиладиган саратон ойида «шарбат» оқизишни мўлжаллаб турибмиз. Бунинг учун ҳар бир карта бошида кўп миқдорда маҳаллий ўғит тайёрланди. Қўшимча маҳаллий ўғит ташиш давом эттирилмоқда.

Сувчи — ҳосил яратувчи. У улкан хирмонга асос яратади. Шуни ҳисобга олиб суғоришни сифатли ўтказмоқдамиз. Колхозимизнинг бошқа бригадаларида ҳам ғўза сифатли суғорилмоқда. Бундан кейинги суғоришларда «шарбат» оқизиш учун жойлардан кўплаб маҳаллий ўғит тўпланмоқда. Улар махсус гўнгхоналарда чиритилиб, ғўза қатор ораларига оқизилади.

Қилич ҲАИТОВ,
Хатирчи районидаги Куйбишев номли колхоз бош сувчиси.

А. А. ГРОМИКОНИНГ МАТБУОТ УЧУН БЕРГАН БАЁНОТИ

ХЕЛЬСИНКИ, 8 июль. (ТАСС махсус мухбири). Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгашдаги совет делегациясининг бошлиғи СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико бугун матбуот учун қуйидаги баёнотни берди.

Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгашнинг биринчи босқичи тугади. Шу кенгашда вакиллари қатнашган давлатлар Европа қитъасининг келажаги учун ўз зиммаларидаги масъулиятни лозим даражада тушунганликларини билдирганликларини биз мамнуният билан қайд қиламиз.

Кенгашда вакиллари қатнашган истисносиз ҳамма 35 мамлакатнинг ташқи ишлар министрлари тегишли давлатларнинг позицияларини баён этиб бердилар ва бир қанча ҳолларда улар конкрет таклифларини киритдилар.

Совет Иттифоқи номидан Европа хавфсизлиги ва ҳамкорлигининг энг муҳим масалаларига доир таклифлар киритилди. Европа хавфсизлигининг асослари ва Европа давлатлари ўртасидаги муносабатларнинг принциплари тўғрисида бош декларация лойиҳаси тақдим этилди.

Германия Демократик Республикаси билан Венгрия Халқ Республикаси номидан иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик масалаларига доир таклифлар тақдим этилди.

Польша Халқ Республикаси билан Болгария Халқ Республикаси номидан маданий ҳамкорлик масалаларига доир таклифлар ўртага қўйилди.

Чехословакия Социалистик Республикаси кенгашнинг ташкилий оқибатларига тааллуқли таклифни илгари сурди.

Кенгашнинг шу босқичидаёқ кенгаш олдида турган энг асосий масалалар юзасидан фикрлашиб олинди.

Ялпи мажлисларда бўлиб ўтган фикрлашувлардан ташқари кенгаш қатнашчилари ўртасида мажлислардан ташқари интенсив равишда боғланган алоқалар ҳам фойдали бўлди.

Ўз ўзидан равшанки, тақдим этилган таклифлар, шунингдек кейинчалик киритилиши мумкин бўлган таклифлар кенгашнинг иккинчи босқичида батафсил кўриб чиқилиши керак, кенгашнинг иккинчи босқичи ҳаммаининг розилиги билан 29 августда мувофиқлаштириш комитети ишидан ва шу йил 18 сентябрдаги тегишли комиссияларнинг ишидан бошланади.

Иккинчи босқичда кенгашда қатнашувчи давлатлар ўртасида келишиб олинган позициялар кенгашнинг якуниловчи ҳужжатлари лойиҳаларида ифодалаб берилиши керак. Бу лойиҳалар кенгашнинг Хельсинкида ўтказиладиган учинчи босқичида қабул этилиши лозим. Совет Иттифоқи, шунингдек бошқа бир қанча давлатлар кенгашнинг умуман асоссиз равишда пайсалга солмай ўтказиш тарафдоридирлар.

Кенгашнинг ҳамма қатнашчилари ўз давлатлари номидан кенгашнинг бундан буёнги иши муваффақиятли бўлиб чиқишига кўмаклашишга қарор берганликларини изҳор этдилар.

Кенг миқёсдаги халқаро анжуманларда табиий равишда бўлгани каби баъзи бир масалалар юзасидан турли фикрлар айтилган бўлса ҳам, лекин кенгашнинг биринчи босқичи бошдан охиригача амалий ва конструктив вазиятда ўтди.

Кенгашнинг биринчи босқичининг якунлари Хельсинкидаги дастлабки маслаҳатлашувларда тайёрланган тавсиялар билан бирга келажакдаги иш учун ва Европада барқарор мустаҳкам тинчлик йўлида тарихий палла бўлиб қолиши лозим бўлган қарорларни тайёрлаш учун салмоқли заминни вужудга келтирди.

Кези келганидан фойдаланиб, кенгашнинг ишига қулай шароит яратиб берганлиги учун Финляндия ҳукуматига яна бир марта миннатдорчилик изҳор қиламан.

ТЕЗ ВА СОЗ ҚУРАЙЛИК!

Ўзбекистон ССР қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда идоралари томонидан 1973 йил биринчи ярмида пудрат қурилиш-монтаж ишлари планининг бажарилиши тўғрисида

МАЪЛУМОТ

(Биринчи стун — биринчи ярим йил планининг бажарилиш проценти, иккинчи стун—июнь ойи планининг бажарилиш проценти, учинчи стун — 1973 йилнинг биринчи ярмида 1972 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан процент ҳисобида).

— Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги	107	105	103
— Автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш министрлиги	107	120	99,4
— Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги	106	112	109
— Ўзглавводстрой	105	108	119
— Ўзколхозстрой	104	106	110
— Қишлоқ қурилиш министрлиги	103	109	110
— Главташкентстрой	101	101	102
— Қурилиш министрлиги	97	98	109

Умуман республика бўйича йилнинг биринчи ярмида капитал маблағлар 1972 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 12 процент кўп ўзлаштирилди ва қурилиш-монтаж ишлари 15 процент кўп бажарилди.

Учинчи квартал капитал қурилишда иш қизғин ва айни вақтда йилнинг ҳал қилувчи даври ҳисобланади. Барча моддий, техникавий ресурслар ва ишчилар йилнинг биринчи ярмида ишга туширилмаган, бошланган учинчи квартал планига мувофиқ ишга тушириладиган объектларда тўпланиши зарур, токи, бу объектларнинг ҳаммасини июль-сентябрь ойларида ишга тушириш мумкин бўлсин. Минерал ўғитлар ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарувчи янги корхоналарни ишга туширишни жадаллаштиришга аввалгидек алоҳида эътибор берилиши лозим.

ЛИВАНГА ВИЗИТ

БАЙРУТ, 9 июль. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко визит билан бугун Дамашқдан бу ерга келди.

ЁЗ НЕЪМАТЛАРИ

Газетхонлар илтимосига кўра

Истеъмол қиладиган озиқ-овқатларимизнинг кўп қисми оқсил, ёғ ва карбон сувлардир. Аммо овқатимиз фақат ана шу моддалардан иборат бўлса-ю, бошқа моддалар бўлмаса нормал ривожлана олмаймиз. Демак, кўрсатиб ўтилган моддалар ҳамма озиқ-овқатларда ҳам бўлавермайди. Масалан, ҳар хил дондан тайёрланган озиқ-овқатларни олайлик. Уларда асосан карбон сувлар кўп, ёғ деярли йўқ, оқсил эса оз, лекин яхши қувват манбаи (1 грамми 2—2,5 каллория қувват беради). Аммо уларда организм учун муҳим бўлган витаминлар, минерал тузлар ва катта биологик аҳамиятга эга бўлган бошқа моддалар бўлмайди. Бўлса ҳам деярли йўқ даражада.

Озиқли моддалар ичида энг кераклиси оқсил. Бу модда организмга ҳаёт асоси ва қурилиш материали бўлиб хизмат қилади. Хўш, организм учун катта аҳамиятга эга бўлган витаминлар, минерал тузлар, айниқса, микроэлементлар, органик кислоталар ва бошқа муҳим биологик роль ўйновчи моддалар қайси овқатлардан олинади? Олимлар шу мақсадда турли тажрибалар ўтказдилар. Натижада табиий таомларимизда оқсил, ёғ ва карбон сувлардан ташқари ҳаёт ва соғлиқ учун муҳим бўлган яна бошқа моддалар борлигини ҳам исбот этганлар. Булар минерал тузлар, шу жумладан, оз миқдорда бўлса ҳам микроэлементлар, витаминлар, органик кислоталар бўлиб, улар кўпроқ меваларда, сабзавотларда, кўкатларда бўлади.

Чиндан ҳам сабзавот ва кўкатларнинг инсон саломатлиги учун аҳамияти ниҳоятда каттадир. Лекин айрим кишилар сабзавот ва меваларга бефарқ қарашади. «менга ёқмайди» деб, уларни истеъмол қилишдан қўрқишади. Ваҳоланки, кўкат ва сабзавотлардан оқилона ва тўғри овқатланиш саломатликнинг муҳим омилларидан ҳисобланади. Айниқса, аёллар сабзавот ва хўл мева ични бузади, эмизикли оналар, болаларга тўғри келмайди, деб тушунадилар. Ҳолбуки, бу бутунлай нотўғри.

Сабзавотлар 11 группага бўлинади. Сабзавотларнинг таркиби ва уларнинг озиқли хусусияти ҳар хил. Сабзавотларда 70 процентдан 95 процентгача сув бор. Бодрингнинг 95 проценти, помидор ва редисканинг 93,5 проценти, кўк пиёзнинг 92,5 проценти сувдан иборат. Сабзавотлардаги сув икки ҳолда—бошқа озуқа моддалар билан бириккан ҳолда, бўш ва бирикмаган ҳолда ҳужайралар ичида бўлади. Ҳужайра ичидаги суюқликда бўлган сувда қанд, органик кислоталар, минерал тузлар эритма ҳолида сақланади. Бу минерал моддаларнинг ичида калий тузлари, айниқса катта аҳамиятга эга. У ўзининг шифобахшлиги билан алоҳида ажралиб туради.

Киши организми учун физиологик жиҳатдан муҳим роль ўйновчи нарса сабзавотдаги клетчаткадир. У донлардаги клетчаткага нисбатан анча нозик бўлиб, одам ичагида осонлик билан эритма ҳолига айланади. Сабзавотдаги клетчатка пектин моддалари билан бириккан бўлади. Бу комплекс ичакдаги безларнинг сўлак чиқаришини, умуман, ичак ҳаракатини кучайтиради. Шу билан бирга сабзавотдаги клетчатка организмдан холестерин моддасининг ҳайдаб чиқарилишига сабаб бўлади деган маълумотлар ҳам бор. Пектин моддалари баъзи бир бактерияларнинг кўпайишига йўл қўймайди. Шунингдек, сабзавот суви билан ошқозон-ичак касалликларини ҳам даволаш мумкин.

Сўнгги йилларда сабзавотларнинг юқори даражадаги биологик хусусиятлари аниқланмоқда. Айниқса, склероз касаллигини даволаш хусусиятига эга эканлиги ўрганиляпти. Кўк нохат, кўк ловия, эртаги карам, пиёз, кашнич, укроп, петрушка ва бошқа кўкатлар киши саломатлигини мустаҳкамлайди. Улар қон томирларига яхши таъсир этади. Бунинг таъсирида томир деворлари пишиқлана ди, яхши чўзилувчан ҳолга келади, босимга чидамли бўлади. Кўкатларда фаол таъсир этувчи витаминлар комплекси, минерал тузлар бор. Ибн Сино ҳам ўз асарларида бир қанча касалликларни даволашда уларни тавсия этган.

Умуман, сабзавотларнинг ўрнини бошқа озиқ-овқатлар босолмайди. Масалан, карамда 30 миллиграмм, гул карамда 70, бақлажонда 15, картошкада 10, кўк пиёзда 60, помидорда 40, укропда 150, лавлагида 10, кашничда 100-120 миллиграмм витамин бор. Кишининг бу витаминга бўлган эҳтиёжи кунига камида 70 миллиграмм атрофида бўлади. Ҳомиладор ва эмизикли аёллар ҳамда оғир меҳнат қилувчилар кунига 100-150 миллиграмм «С» витамини олиши керак. Бундан ташқари сабзавотларда қон ҳосил бўлишига ёрдам берувчи ва қоннинг таркиби нормал даражада сақланишини таъмин этувчи бошқа моддалар ҳам бор. Булардан бири—B_9 витамини камқонлик касаллигини даволашда самарали восита сифатида қўлланилади. Шубҳасиз, организмни B_9 ва B_{12} витаминлари билан узлуксиз таъминлаб туриш қон камликнинг олдини олишда катта аҳамиятга эгадир.

Кўк сабзавотлар филлохинон (К витамини) моддасига моликдир. Бу модда қон кетиш касаллиги баъзи формаларининг олдини олиш хусусиятига эга. Филлохинон қоннинг қуюлиши жараёнини нормал ҳолатда тутиб туради. Айни чоғда қон томирларининг девори юпқалашиб қолиши натижасида келиб чиқадиган қон қуюлиш ва қон кетишнинг олдини олади.

Баъзи маълумотларга қараганда, карамда тартрон кислотаси номи билан юритиладиган модда бор. Бу нарса организмда карбон сувлардан ёғ ҳосил бўлишини тўхтатади, кишини семириб кетишдан сақлайди. Карам овқатдаги оқсил моддаси ва кальций тузларини яхши ўзлаштиришга катта ёрдам беради.

Помидор ва бақлажонларда ҳам ҳикмат кўп. Уларнинг кўп қисми сувга сероб, тез ўзлаштириладиган карбон сув, «С» витамини (30—40 процент) ҳамда каротинга анча бой. Минерал тузлари ошқозонда овқат ҳазм бўлишига катта ёрдам беради.

Помидорнинг иккинчи фойдали томони шундаки, унда пурин моддалари унча кўп эмас. Маълумки, кексаларнинг овқатида пурин анчагина камайтирилиши керак. Бақлажон эса қондаги холестеринининг миқдорини камайтиради, деган маълумотлар бор. Қуёнларни бақлажон билан боқиб кўрилганда қондаги холестерин 50 процент камайганлиги аниқланган. Одамларда ҳам худди шунга ўхшаш натижалар олинган. Бақлажонда калий моддаси кўп. Бу модда организмдан хлорид натрий тузини ҳайдаб чиқаради.

Шундай қилиб, сабзавотлар киши организмини касалликларга, айниқса юқумли касалликларга қарши кураш кучини оширади, иштаҳани очади ва истеъмол қилинган таомнинг яхши ҳазм бўлишига ёрдам беради.

Ғ. МАҲКАМОВ,
медицина фанлари доктори, профессор.

1893 В. В. МАЯКОВСКИЙ 1973

Менинг фикримча, Маяковский совет халқига хизмат қилишнинг жуда яхши намунасини кўрсатди. У ўзини революция жангчиси деб ҳисобларди, ўз ижодининг моҳияти билан ҳақиқатан ҳам шундай эди. У ўз асарларининг мазмунинигина эмас, ҳатто формасини ҳам революцион халққа боп қилишга интиларди. Келажакдаги тарихчиларнинг, Маяковский асарлари кишилар орасидаги муносабатларни ўзгартирган буюк даврга тегишли эди, деб айтишлари аниқдир.

М. И. КАЛИНИН.

ЎЛМАС ШЕЪРИЯТ

Шундай шоирлар ва адиблар бўладики, улар ижодида бутун бир давр ва бутун бир аср ўз ифодасини топади. Гомер шундай, Навоий шундай, Шекспир шундай, Пушкин, Лев Толстой ва Максим Горький шундай.

Владимир Маяковский ҳам шундай.

XX асрда Маяковскийдан олдин ўтган, у билан замондош бўлган ва ундан кейин яшаб ижод қилаётган қалам соҳибларидан ҳеч бири у қадар аҳамият касб этмади. Зотан, ўнлаб совет шеър ва наср классиклари бор ва буларнинг ҳар бири адабиётда ўз ўрни, ўз салмоғига эга. Маяковский фақат совет поэзиясида эмас, балки асримизнинг жаҳон тараққийпарвар поэзиясида ўзига хос буюк ва такрорланмас ўринга эга.

Маяковский инқилобий поэзия мактабини яратган гениал ижодкордир. У Россияда ҳам, Америкада ва Европада ҳам коммунизм ғояларини тараннум этган янги адабиёт, янги шеърият байроғини баланд кўтарди. Маяковскийнинг биргина «Владимир Ильич Ленин» номли поэмаси даврининг мағрур таронаси, асрнинг музаффар гимнидир.

Маяковский Октябрь шоири, коммунизм куйчисидир. Унинг ижодига Пабло Неруда ва Луи Арагон, Самад Вурғун ва Ғафур Ғулом, Александр Твардовский ва Нозим Ҳикмат каби буюк шоирлар муҳаббатининг чексиз бўлганлиги бежиз эмас.

Маяковский созлаб кетган янги поэзия сози минг-минг йиллар давомида янграб туражак.

Халқларнинг зулм ва истибдодга қарши, ҳақсизлик ва нодонликка қарши, разолат ва жаҳолатга қарши озодлик ва тенглик учун, саодат ва тинчлик учун кураши давом этар экан, Маяковский шеърияти ҳамиша ва абадул-абад ҳаётийдир, замонавийдир.

Маяковский совет поэзиясининг доимий байроқдори бўлиб қолади.

Ҳамид ҒУЛОМ.

ОТАШНАФАС ШОИР

Воҳид ЗОҲИДОВ,

Революция трибуни Владимир Маяковский ўзининг барчага машҳур поэмаси — «Ҳайқириқ»да қонуний ғурур ва чуқур фараҳ билан ёзган эди:

Биз
диалектикани
Гегелдан ўрганганимиз йўқ,
У, жангу-жадал ҳайқириқларидан
кириб келди шеърга.

Ҳеч шубҳасиз, бу ғоят теран маъноли сатрларни Маяковскийнинг ҳаёти солномасига ҳамда бутун эпик ижодига пролог сифатида қўйса, жуда ўринли бўлади.

Дарҳақиқат, Маяковский шеърияти XIX аср охири, XX аср авваллaveridаги халқ меҳнатини талон-торож этиш ва бахтини ўғирлаш асосига қурилган, инқирозга юз тутиб, талвасага тушган, қутурган эски олам билан халқ хоҳиши, иродаси ва орзуси мужассамлашган янги олам орасидаги шиддатли синфий курашлар ва қонли тўқнашувлар диалектикасидан иборатдир. Ақл ва инсоф тарафдорлари ҳамда ҳақ ва ҳақиқат муборизларининг қуролли қўзғолонлари ва яратувчилик фаолиятлари диалектикасидан, суронли баррикадалар, портлаётган бомбалар, ёнаётган алангалар, дуди кўкка кўтарилаётган ғазаб, нафрат ва фарёдлар диалектикасидан иборатдир. Хуллас, Улуғ Октябрь инқилоби арафаси, тайёргарлиги, уни амалга ошириш ва кейинги вазифаларни бажара бориш жанговар йилларининг, жумладан империалистик Антанта ва очлик билан, Колчак ва вайроналик билан даҳшатли олишувларининг диалектикасидан таркиб топгандир.

Ҳа, Маяковский шеърияти инсоният тарихида энг катта масъулият ҳамда зиддиятлар билан тўла давр нафасидир, гулдуросларнинг акс-садосидир, шу давр шиддати ва шафқатсиз қонуниятларининг ифодасидир; машъум эскиликка қараб оташ уфурадигандир, улкан жамиятни яратишда актив иштирок этиб, уни бор овоз билан тараннум этадигандир. Революциондир. Революцион пафосли ва романтикалидир. Ундаги зўр ҳайқириқлик ва ўта жанговарлик ҳам шу билан тақозо қилинадигандир, эъзоз этиладигандир.

Ўта мураккаб, бўронли ҳамда суронли йиллар талаби ва кураш қонунларига кўра баррикадаларда турган жангчиларга, революционерларга, ҳаётни тубдан қайта қураётган жасур халққа, матонатли, ларзакор ва ўзгартирувчан, адолатли қасос туйғуси билан суғорилган поэзия даркор эди. Шу поэзияни Маяковский берди.

Маяковскийнинг, хусусан Октябрь революциясидан кейин Горький билан елкама-елка туриб, поэзияда социалистик реализмга асос солганлиги, унинг янгича қонуниятларини, принципларини, поэтик тафаккурнинг янги воситаларини очганлиги, воқеликни янги революцион давр тили билан тасвирлай бошлаганлиги ҳам шу билан изоҳланади. Унинг ижодининг матонатли руҳи, минбарбоп характери, образларининг муболағадорлиги ва поэтик овозининг жанговарлиги манбаи ана шунда.

У ўз тақдирини тарих томонидан социал воқеликнинг ҳамма соҳаларида халқнинг юксак идеаллари асосида тўнтаришлар ясашга даъват этилган революцион кучлар билан чамбарчас боғлади. Бу Маяковский даҳосининг бир томонидир.

Маяковский улуғлигининг иккинчи муҳим томони шундаки, у пролетариатнинг, бутун меҳнаткаш халқларнинг кураши ва ғалабасини коммунистик партия раҳбарлигисиз, Ленининг етакчилигисиз тасаввур қила олмасди. У партия ва халқ бирлигини беқиёс аниқлик билан шундай таърифлайди:

Партия —
бу, ишимизнинг абадийлиги.
У —
ишчилар синфининг
умуртқа суягидир.
Синфнинг ақли,
синфнинг иши,
қудрати,
ва шуҳрати —

Мана бизнинг партиямиз не деган сўздир.
Партия ва Ленин
қондош-эгизак, —
Она тарих учун
қайбири қиммат?
Ленинни
англаймиз
партия десак,
Ленин деганимиз
партия демак.

Коммунист-шоир, революцион-шоир, ҳаққоний интернационалистнинг бу оташин, юксак пафосли, чуқур эътиқод ва ғурур билан йўғрилган сўзларини ким ёддан билмайди, дейсиз! Бу сўзларда Маяковский поэзиясининг кредоси акс этган. Бу сўзларда «энг улуғ», «бош», «ҳаққоний» Владимир Маяковский акс этган.

Маяковскийдаги мана шу бош нарсани коммунистлар партияси чуқур қадрлади. В. И. Ленин гарчанд улкан санъаткорнинг муваққат «ўсиш касаллиги» давридаги шеърларининг камчиликларини танқид қилган бўлса-да, бироқ Маяковский фаолияти ва поэзиясининг умумий аҳамиятини кўрсатиб ўтган эди. Унинг «Мажлисбозлар» шеърининг сиёсий аниқлиги ва актуаллигини таъкидлагани ва тақдирлагани маълум. Инесса Арманд В. И. Ленин ва Н. К. Крупскаяларнинг ВХУТЕМАС талабалари ётоқхонасига борганларини шундай хотирлайди: «Бу суҳбатда айниқса Маяковский кўп тилга олинди. Дастлаб Маяковскийнинг РОСТА ойнасидаги машҳур плакатлари хусусида рассомларнинг таъриф-тавсифларини эслашди. Владимир Ильич уларнинг революцион аҳамиятини жондили билан тан олди. Шундан кейин умуман Маяковский поэзияси ҳақида гап бошланди. Владимир Ильичнинг кўнглига ёшлар ўзларининг севикли шоири, унинг шеърларининг революционлиги ҳақида жонкуярлик билан гапиришлари жуда ёқиб тушди».

Маяковский учун Ленин темаси қонуний, табиий муқаддас эди.

Даҳшатли 1924 йил келди. Шоир қалбини чуқур қайғу, дард қуршаб олди: доҳиймиз Ленининг қалби уришдан тўхтади. Бироқ Маяковский ленинча ўлмас билим, ленинча енгилмас таълимот, ленинча ҳаётбахш идеаллар билан қуролланган эди. Шоир ўзининг доҳий ҳақидаги поэмасини худди ана шундай матонатли туйғулар билан бошлади.

...Ленин
ҳамма тириклардан тирик
ҳар қачон,
У биз учун билим,
қурол
ва қудрат.

Маяковский поэзиясининг ўлмаслиги ва улкан таъсир кучининг манбаи шунда ҳам эдики, уни жаҳондаги барча меҳнаткашлар тақдири чуқур ҳаяжонлантирди, уларнинг манфаатига доир масалалар шоирнинг қон-қонига сингиб кетган эди. У ер шаридаги революцион ҳаракатларни чин дилдан табриклади, оқ, қора ва сариқ танлиларнинг барчаси капиталистлар, колонизаторларнинг панжасидан қутулиб, озод ва биродар бўлиб яшашларини астойдил орзу қилди.

Барча мазлумларни Маяковский актив курашга, ягона, енгилмас сафга бирлашишга даъват қилди.

Владимир Маяковскийнинг маълум башарият ҳақидаги ўйлари совет ватанпарварлиги туйғулари билан узвий ҳамнафас бўлиб кетган эди.

Оташин интернационалист, халқлар дўстлиги ва биродарлигининг алангали тарғиботчиси бўлган Маяковский ўз Ватанини — озод, кўп миллатли, социализм юксакликларига кўтарилган совет Ватанини чексиз севар эди.

Маяковскийнинг Ватанга оташин муҳаббати яна бир нарсада яққол намоён бўлди: Совет халқи Ленин ва унинг партияси раҳбарлигида янги ҳаёт қураётган, жароҳатларни даволаётган, улкан саноат гигантларини бунёдга келтираётган эди. Маяковский, барча ленинчиларга хос равишда, халқнинг меҳнат қаҳрамонликларини завқ билан тараннум этди. Ўзининг ёниқ, талабчан шоирона сўзи билан мана шу улкан яратувчилик меҳнатида актив қатнашди.

Халқнинг эскилик ва жаҳолатдан қутулишига кўмаклашув учун Маяковский ўз поэзиясининг бой арсеналини — ёндирувчи нафрат ва сарказмни, жанговар чақириқ ва юморни, истеҳзо ва сатирани, эпик тасвир ва лирик ўйларини найзага айлантирди. У динни ва попларни танқид қилди. У ғийбатчилар, қабиҳлар, суиистеъмолчилар, қоғозбозлар, бюрократларни фош қилди.

Маяковский совет жамиятининг кучи ва қудратига, халқнинг ҳақлиги ва енгилмаслигига, унинг олижаноблиги ва саҳийлигига, олдида турган вазифаларнинг улуғворлигига чуқур ишонарди. У социалистик тузум тараққиёти тинчликни тақозо қилишини яхши тушунарди. Бироқ революциянинг оловли ҳалқаларидан ўтган шоир империализмнинг ёвуз, босқинчилик табиатини алоҳида сезгирлик билан фаҳмлар ва шунинг учун оммани доимо ҳушёрликка чақирар эди.

Маяковскийнинг улуғлиги ва барҳаётлиги яна шундаки, у фақат ўтмишнинг ёки бугунги куннинг шоиригина эмас, у ёрқин келажак куйчиси ҳам эди.

Шоир замон руҳи билан нафас оларди. У ҳозирги кун билан, унинг келажакка бориб туташадиган ғоялари билан яшар экан, бу ғояларнинг тантанасига ўзининг курашчан мисраларини бағишлади. Бинобарин, шоир коммунистик келажак руҳи билан яшади ва бу унинг учун энг асосий нарса бўлди. Ҳозирги кунни эса порлоқ келажакка зинапоя деб билди. У коммунизмни «дунёнинг ёшлиги» деб таърифлади. Шу келажакка хизмат қилишни ўз ҳаёти ва ижодининг асосий мақсади деб билди.

Шуни таъкидлаш зарурки, Маяковский учун коммунизм юксак ижтимоий-сиёсий идеалгина эмас, балки, шу билан бирга, гўзалликнинг ҳам юксак мезони эди:

Коммунага мослаб
ўлчайман шеърни...

Маяковский — бу фақат улкан аҳамиятга эга бўлган миллий ҳодиса эмас, фақат улуғ рус халқи бадиий маданиятининг ифтихоригина эмас. Маяковский ўз тақдирини башарият тарихида янги эрани бошлаб берган ва халқаро аҳамиятга молик бўлган Улуғ Октябрь революцияси билан чамбарчас боғлаган эди; у давримизнинг ақли, идроки, виждони ва шон-шарафи — улуғ Ленин партияси билан узвий ҳамнафас эди; у жаҳонда тинчликнинг энг қудратли қўрғони ва жамики инсониятнинг нажоти — Советлар мамлакатига садоқатли фарзанд эди; у бутун ер шарининг орзу-матлаби ҳисобланган коммунизм идеалининг жангчиси эди. Мана шу асосларга кўра ҳам Маяковский ижоди умумбашарий аҳамиятга моликдир. Худди мана шу омилларга асосланган ҳолда Маяковский капитализм инқирози, империализм ва унинг идеологиясининг кризиси ҳамда ҳалокати даврида, пролетар революцияси ва миллий-озодлик ҳаракатлари даврида совет ва жаҳон тараққийпарвар поэзиясида янги йўналишни бошлаб бериб, шеъриятни куннинг талаблари ва ҳаётбахш вазифаларини бажариш сари буткул буриб юборди. Ҳозир исталган мамлакатни олиб қарасангиз, поэзиянинг ана шу жанговар йўналишидан борган ва бораётган улкан шоирларни учратасиз. Француз Арагон, немис Бехер, турк Ҳикмат, венгер Гидаш, поляк Броневский — мана Маяковский издошларининг бир туркуми! Уларнинг барчасини санаб адоғига етиш қийин. 1950 йилда машҳур Чили шоири Пабло Неруда Маяковский асарларини «Бизнинг поэтик эпохамизда ҳамон энг юксак намуна бўлиб қоляпти» деб бежиз айтмаган эди.

Ўлмас шоиримиз, улуғ Маяковскийнинг ажойиб шогирди Ғафур Ғулом сўзлари билан, мағрур туриб айтамизки, бизнинг ўзбек совет поэзиямизнинг ибтидоси ҳам Маяковскийдан бошланади ва, мана, ярим асрдан кўпроқ вақт ўтибдики, ҳамон ундан илҳом ва куч олиб келди.

Биз, совет кишилари, йиллар ўтган сайин революциянинг буюк жарчиси, кўп миллатли совет поэзияси байроқдорининг овозини янада яққолроқ эшитмоқдамиз. Маяковский — ўзгартирувчан ва ҳаётбахш бадиий сўзнинг бу баҳодир устаси — бизнинг оташин замондошимиздир. Ўзининг барча энг яхши асарлари билан Маяковский бизнинг кураш ва меҳнатимизда фаол қатнашмоқда.

Унга абадий шарафлар бўлсин!

Уни дунёга берган улуғ халққа шарафлар бўлсин!

ЯНГИ ТАРЖИМАЛАР

В. МАЯКОВСКИЙ

МЎЪЖИЗА

Тоғорадек ой балқади
Ливадия устида.
Нур томади, нур оқади
Денгиз, сарой ҳуснига.
Шоҳ қасрида сайр этади
Дам олувчи мужиклар.
Ой ҳам шунга анқаяди:
Қариялар, жужуқлар...
Афишага бақрайган
Юзининг ялпоқ кулчаси —
«Сешанбада шоир ўртоқ
Маяковский кечаси»
Бу қўшиқларда ҳоким мутлоқ
Биллиард шарин қувлаган.
Ҳар тушганда бу қандиллар
Қаҳ-қаҳадан гувлаган...
Энди эса мен бу ерда
Оддий деҳқон халқига
Гап сўқаман,
вазну мазмун,
Қофиялар ҳақида.
Ой яширинди. Қўнғироқ.
Мен электр нурида,
Шеър ўқишга шай турибман.
Эстраданинг тўрида.
Рязанликлар, тулаликлар
Соқолини тарайди.
Юзлар тиниқ. Дам кулади,
Дам хўмрайиб қарайди.
Советларнинг қадрин билмаган
Бунинг маънисини билмайди.
Яна қайда
Шундай қасрларда
Деҳқон шеър тинглайди?!
Нима билан тенглаш мумкин,
Бундай юртни! Англагин,
Мен буларнинг ҳаммасини
Мўъжиза деб номладим.

Ҳа, мўъжиза бугунгиси,
Эртагиси олдинда!
Ўйлайман-у шу гапларни
Қувонч тошар қалбимда.
Ана, залдан чиқиб борар,
Бесўнақай мужиклар.
Бири остонада тўхтаб,
Дўстига оғиз жуфтлар:
— Хўш, Михайло, соз бўлдими
Қофияси, қурғур, янгроқда!
Шундай гурунг
узоқ давом этар
Хиёбонда,
мовий қирғоқда.

ЁШЛИК СИРИ

Кимдир
майса мавжида
Ағанайди маст-аласт.
Бақириқ, сурон авжида...
Йўқ,
йўқ!
Бу ёшлик эмас.
Кимдир
дайдиб юради,
Гўзал баҳор тунлари.
Хиёбонни супуради,
Кенг пойчали шимлари...
Кимдир
умр тонгини
Зое қилар беҳавас.
Билмай, севги бонгини...
Йўқ,
бу ҳам
ёшлик эмас.
Ким айтади ёшлик учун
Еш бўлиш кифоя деб!
Ёшлик — илҳом,
руҳнинг кучи,
Жанговар ҳикоядек.
Авлод сафин тўлдирса,
Элни бой қилса —
ёшлик.
«Биз
ҳаётни
қайта қурдик!»
Дея ҳайқирса —
ёшлик.
Ёшлик номи мукофотдир,
Ёшлик —
КИМнинг қудрати
Ёшлик —
меҳнат кунларининг
Шодлиги
ва шуҳрати.

1927 йил.

* * *

Тарих саҳифаларини
Очар эканман аста,
Сарҳадлардан порох ҳиди
Анқиб кетди бир пасда
Яна ўтда ўсгаймикин,
Йигирмага кирганлар...
Қаҳ-қаҳ урсак —
асос йўқдир,
Аммо
бош ҳам эгманглар.
Таҳдид...
уруш...
тарих нотинч,
Буни осон демангиз.
Аммо денгиз довулларин
Ёриб ўтар кемамиз!

1927 йил.

Асқад МУХТОР таржималари.

ИЖОД ҲАҚИДА

Биз дунё ишларини расмга олгани келмаганмиз, биз адабий қурол воситасида келажак учун курашгани келганмиз.

⊙

Инқилобчи адиб шеърларини китобларга тиқиштириб юрадиган ва сўнг улар жавонларда чанг босиб ётадиган кимса эмас, у кундалик ҳаётнинг ва социализм қурилишининг иштирокчисидир.

⊙

Шоир бизнинг қаттиқ синфий курашимизда ўз қаламини пролетариатнинг аслаҳахонасига бағишлайдиган одамдир. У ҳеч қандай қора меҳнатдан тортинмайди, революциянинг ҳеч бир мавзуидан ўзини олиб қочмайди, халқ хўжалик қурилишидан юз ўгирмайди, у ҳар қандоқ хўжалик масаласида агитка ёзиб бера оладиган кишидир...

⊙

Лириклар ўзларининг ошиқона шеърларини эслаб ўтираверсинлар. Биз Деникин Орловдан қочганда ортидан қувган қўшиқларимизни эслаб қувонамиз.

⊙

Нега сиз ҳамма ёқда шеър ўқиб юрасиз,— деб айтишади менга. Бу менинг, шоирнинг эмас, эстраданинг иши эмиш! Бўлмаган гап! Менинг ўз ишим бу! Фақат менинг ишим! Шундай экан, сўзларимни сизга етказувчи мана шу муҳтарам микрофондан ўзимнинг 3 минг тиражли китобимдан кўра хурсандман!

⊙

Биз ҳеч қачон заминсиз авангардчи бўлмаганмиз, шу билан бирга биз ҳеч қачон думда ҳам юрмаганмиз. Биз ҳар доим Советлар Иттифоқи томонидан илгари сурилган ғоялар илғор ғоялар бўлиб қолажагини айтиб келганмиз.

В. МАЯКОВСКИЙ.

Суратда: Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводининг қуюв цехи халқ контроли группаси активлари инженер-планчи А. Ворожейкина, ишчи М. Исроилов, катта бухгалтер Э. Зинченко, механик В. Сошилов ўртоқлар.

И. Глауберзон фотоси.

УСТОЗГА ТАЪЗИМ

Владимир Маяковскийнинг ушбу сатрларини яна бир марта эсланг:

Бу кунги ватанни
бир улуғласам,
Бўлажак ватанга
уч бора
олқиш!

Биз шоир ҳавас қилган ўша кунларда, шоир олқишига уч бора йўғрилган Ватанда яшаб турибмиз. Владимир Владимирович ҳаёт бўлганида, у нима ҳақда ёзарди?

Бир маҳаллар табиатга қарам бўлган халқ ҳозир табиатнинг хўжасига айланди. Яқиндагина, умумлашган майдонларда Сиёсий бўлимлар, МТС мутахассислари ёрдами билан коллектив яшашни ўрганган деҳқон бугун хўжаликни илмий асосда тебратаётир; деҳқон боласи учун техникани бошқариш от эгарлашдан жўнроқ иш бўлиб қолди. Замондошимиз тўрт девор қафасини бузиб, халқаро майдонга чиқди. Тарих тўлқинларида ғарқ бўлиш хатаридан фақат революция кемасида қутилган ўзбек халқининг олим ва мумтоз фарзандлари энди хорижий халқларга ҳам қаддини тиклаб олиш учун ёрдам бермоқда.

Маяковский тирик бўлганида, унинг 30-йиллардан ҳозиргача ёзилган катта ва кичик ҳажмдаги асарларида мана шу буюк ва қутлуғ жараён ўз образли ифодасини топарди. Бу вазифани шоирнинг Ойбек, Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Шайхзода, Уйғун, Зулфия, Миртемир каби кўпгина шогирдлари бажаришди.

Биз — Маяковский шогирдларининг шогирдларимиз.

Жаҳон халқларининг тақдири бир-бири билан туташиб кетган давримизда ўзини Маяковскийга издош деб атаган қаламкаш Владимир Владимировичнинг яна бир инсоний хислатини унутишга ҳаққи йўқ. Маяковский — ҳозиржавоб ижодкор. Биз ўз ижодимизни беш йилликларимизнинг ҳал қилувчи ва зарбдор йиллари хизматига сафарбар эта олсакгина сатрларимиз Маяковскийга ҳамоҳанг жаранглаши мумкин.

Халқ тузган нурли режалар, худди дарахт каби, тинчликда гуллаб, мева беради. Коммунистик партиямиз, партиямиз Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси, шахсан ўртоқ Л. И. Брежнев дунёда тинчликни мустаҳкамлаш йўлида изчиллик билан амалга ошираётган тадбирларнинг натижаси фақат бугунимизга эмас, балки келажагимизга ҳам таалуқлидир. Келажак ошиғи, жанговар шоир Владимир Маяковский тинчлик учун курашни, мамлакат мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш борасидаги барча тадбирларни ўз шахсий ишидай сезарди. У тинчлик ҳақидаги ҳисларини шеърга солиш билан чекланмай, совет ҳаво флотини ривожлантириш мавзуига бағишланган «Қанотли пролетарий» достони учун олган қалам ҳақининг ярмини «Вестник воздушного флота» нашриётидаги авиацияни ривожлантириш фондига топширгани шу сабабли ҳам ғоят табиий туюлади.

Ватанпарварликни байроқ қилиб кўтарган, ўзини Маяковскийга шогирд деб ҳисоблаган ҳар бир ёш қаламкаш устозининг ана шу фазилатини ардоқлайди.

Владимир Маяковский услуб жиҳатидан жуда ўзига хос ижодкор. Лекин, ҳозирги ёшлар шеърият техникасини яхши билганлари сабабли бу борада гапни чўзиб ўтириш анчагина ноқулай, Маяковский туфайли «зинапоя» нусха шеър туғилишининг сабаби эса, менингча шоирнинг дазмоллаб — тахтакачланган поэтик тилни ҳазм қила олмаганлигидандир. Унинг шеърияти оддий халқ тили асосида, «кўча тили» асосида туғилиб улғайди. Халқ тилидаги оҳангдорлик ва ритм ўқувчи томонга ўша шеърий зинапоялардан кўтарилди. Маяковскийнинг этагини устоз деб тутган ҳар бир ёш ижодкор шеърият шакарғуфторлик эмаслигини, услубдан қатъи назар, шеърият халқ ҳаётини халқ тили билан ҳаққоний акс эттирувчи олмос эканини яхши билади. Олмосни тарашлаб, унга кўзгудай боқиш ҳам мумкин, жилваларидан завқланиш ҳам мумкин, кескир қурол сифатида ишлатиш ҳам мумкин.

Владимир Маяковский олмос тарашлайдиган устахонанинг заҳматкаш, бағри кенг усталаридан эди. Яхши уста эса ўз маҳоратини ҳеч қачон ўзи билан олиб кетмайди, шогирдларига юқтиради. Ундан кейин, энг муҳими — устозга муносиб шогирд бўлишда!

Ҳусниддин ШАРИПОВ.

АЧЧИҚ САБОҚЛАР

БИРИНЧИ ДАВРА ЯКУНЛАРИ

Футбол

Мана, олий лига командаларининг биринчи давра учрашувлари ҳам ниҳоясига етди. Мавсумга олдиндан пухта, жиддий тайёргарлик кўрган командалар ўз олдиларига қўйган вазифани бажаришди. Иттифоқимизнинг энг кучли футбол командалари жадвалнинг юқори қисмидан жой олди. Бунда аввало Ереваннинг «Арарат» командаси футболчилари ўзига хос рекорд қўйганини айтиб ўтиш жоиз бўлар. Бир вақтлари «Пахтакор» билан ёнма-ён ўринларни эгаллаб келган бу команда бутун куч, маҳорат, иродани ишга солиб, юқори ўринларга лойиқлигини исботлай олди.

Умуман, биринчи давранинг сўнгги туридаги учрашувлар тўпларга «ҳасис» бўлди. Ҳаммаси бўлиб 16 тўп киритилди. Командалар бахсида ораини 11 метрлик жарима тўплари билан ҳал қилиш тобора камайиб бормоқда. Бу турда фақат Ростов армиячилари билан «Днепр» учрашувидагина жарима тўплар белгиланди.

Энди ўтган якшанба куни Марказий «Пахтакор» стадионидаги учрашув тафсилотига қайтсак, аввалам бор, тошкентликлар мухлислар ҳафсаласини анча пир қилиб қўйишди. Иккита кетма-кет йирик ҳисобли ғалабадан кейин йигитларимизнинг эски касали яна ошкор бўлиб қолди. Улар имкониятлардан тўлиқ фойдаланишмади. Тўпга астойдил ташланиб, меҳмонларнинг қарши ҳужумини вақтида тўхтатиб турадиган «мард» футболчи топилмай қолди.

Ғолибларни айблашмайди, дейишади. Лекин биз севимли командамизга юрагимиз ачишганидан, унга астойдил омад тилаганимиздан, командамизнинг пешқадамлар сафидан мустаҳкам ўрин олишига астойдил ҳайриҳоҳлигимиздан унинг камчиликларини йигитларимиз бетига очиқ-ойдин айтмоқчимиз. Тўпларни аниқ ошириб, бир-бирингизнинг майдондаги ҳатти-ҳаракатингизни тушуниб, уюшқоқлик билан ўйнашни наҳотки икки ғалабадан кейин унутиб қўйган бўлсангиз? Энг хавфли пайтда дарвозабонни ёлғиз қолдириш инсофданми?

Команданинг бош тренери В. Соловьев танаффусда шогирдларига қандай йўл-йўриқ берганлигини билмаймизу, лекин учрашувнинг иккинчи ярмида, назаримизда, тўғри кўрсатма берилмаганга ўхшайди. Энг яхши ҳимоя — ҳужумкорлик, деган қоида азалдан аксиомадек ҳақиқат-ку! Нега энди ўн учинчи минутда А. Лисаковский киритган ягона тўп билан кифояланиш шарт эди? «Спартак»дек забардаст, тажрибали команда ўйинчилари исталган минутда мағлубиятга тенг бу ғалабани ўз томонларига оғдириб олишлари мумкинлигини наҳотки тренер ва ўйинчилар билишмаган бўлса.

Бугунги кунда «Пахтакор»нинг ташвиши барча мухлислар ташвишига айланган. Редакциямизга келаётган хатлар ҳам ана шундан далолат беради. Тошкентдаги 4-Давлат лойиҳа институтининг лойиҳа бош инженери Акбар МАҚСУДОВ қуйидагиларни ёзади:

— Командамиз аввалги икки ўйинда рақиблар тактика схемасини бузиб, ўзининг тактик ўйин услубини қабул қилдиришга мажбур этгани бизни хурсанд қилди. Ўйинчиларнинг техникаси ҳам қолишмайди. Ҳар бир звено орасидаги ўйинчилар бир-бири билан чамбарчас боғланиб, команданинг ўзига хос ўйинини кўрсата олди. Ёш ўйинчилар рақиблар дарвозаси олдида жуда кўп имкониятлар яратишаётир. Лекин тажриба етишмаганидан бу имкониятлардан фойдалана олишмаяпти. Бу камчилик, ўйиндан-ўйинга камайиб боради, деб умид қиламиз.

Тошкент областидаги «Партия XXI съезди» совхозининг ишчиси Р. ЎРИНБОЕВ:

— Ҳар бир учрашувдан мухлислар мириқиб завқ олса дейман. Ўтган дам олиш кунидаги учрашув ана шундай завқ бағишлайдиган ўйин бўлмади. Маҳоратни ошириш, ўз устида тинимсиз ишлаш — ютуқлар калити. Иккинчи давра учрашувларида бу мулоҳазаларимиз инобатга олинар деб ўйлаймиз.

Самарқанддан колхозчи З. ҲАҚҚУЛОВ қуйидагиларни ёзиб юборибди:

— Командамизнинг олий лигага кўтарилишидан беҳад қувонгандик. Олий лиганинг ўзига хос талаблари бор. Бетга айтганнинг заҳри йўқ: очиғи, пахтакорчилар ўзларининг юксак номларига яраша ўйин кўрсатишолмаяпти. Команда ҳох сафарда бўлсин, ҳох ўз майдонида бўлсин, негадир унинг ғалабасига ишонч йўқдек. Лекин «Пахтакор»дан умидимиз катта. Ҳал қилувчи даврада чиройли ва ҳаяжонли ўйинлар кўрсатиб, тобора юқори ўринларга кўтарилса деймиз.

Бу фикрларга қўшилмай иложимиз йўқ. Командамиз кейинги учрашувларда мухлислар ишончини анча оқлаб олди. «Пахтакор» олий лигадаги ўйинчилари энг ёш ва ўзи энг қизиқарли команда. Чунки ҳар бир ёш ўйинчи ўзига хос чиройли ўйинлар услуби билан ажралиб туради. Федоров, Хадзипанагис, Ан каби истеъдодли ёшларнинг чиройли комбинациялари Штерн, Лисаковский, Абдуримовларнинг оқилона ўйланган ва тажрибага асосланган ўйинига уйғунлаштирилса, иккинчи даврада юқори ўринларга кўтарилиши турган гап.

Минг-минглаб футбол ишқибозларининг тилаги — яшарган «Пахтакор»нинг ҳар бир аъзоси ҳал қилувчи даврада майдондаги вазиятни ҳушёрлик билан ҳис этиб, ҳимоя, ярим ҳимоя ва ҳужум звенолари ўртасидаги ўзаро алоқани мустаҳкамлаб, команданинг кудратини тўла намойиш этсин. Ана шундагина у Иттифоқимиз етакчи командалари қаторидан ўзига муносиб ўрин олиши мумкин.

Биринчи давранинг сўнгги тур учрашувларида қуйидаги натижалар қайд қилинди: «ТОРПЕДО» (Москва) — «ДИНАМО» (Тбилиси) — 1:0, «АРАРАТ» — ЦСКА — 1:0, «ДИНАМО» (Москва) — «Заря» — 2:1, «ЗЕНИТ» — «ДИНАМО» (Киев) — 2:1, «ҚАЙРАТ» — «ДИНАМО» (Минск) — 1:0, СКА — «Днепр» — 2:2, (6:5), «ШАХТЕР» — «КАРПАТИ» — 3:1.

Олий лига командалари биринчи даврани қуйидагича якунлашди:

Командалар	У	Ю а. в	Ю. ж. к	М	Т	О
«Арарат»	15	9	2	4	26—10	20
«Динамо» (М)	15	7	2	6	20—13	16
ЦСКА	15	7	2	6	17—18	16
«Шахтёр»	15	7	2	6	15—16	16
«Динамо» (К)	16	6	3	6	17—12	15
«Днепр»	15	6	3	6	19—17	15
«Заря»	15	7	0	8	17—10	14
«Спартак» (М)	15	7	0	8	21—18	14
«Торпедо» (М)	15	7	0	8	17—14	14
«Динамо» (Тб)	15	5	4	6	15—14	14
«Қайрат»	15	5	3	7	12—19	13
«Зенит»	15	4	2	9	16—18	10
«Пахтакор»	15	4	1	10	17—23	9
«Карпати»	15	3	3	9	12—23	9
«Динамо» (Мн)	15	4	0	11	10—15	8
СКА Р.	15	2	3	10	7—18	7

Эслатма: а. в. — асосий вақтдаги ютуқ, ж. к — 11 метрлик жарима тўплардан кейинги ғалаба.

ҒАЛЛА ўрим-йиғими даврида Пастдарғом районидаги «Улус» совхозининг дала шийпонларига кўчма дўконлар тез-тез келиб турибди. Суратда: Кўчма дўкон сотувчиси Сафар Муродов совхознинг иккинчи бўлими ғаллакорларига хизмат қилмоқда.

А. Кузьменко фотоси. (ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»га ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ҚАЙНАР ХУМЧА»

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлигидан олинган жавобда айтилишича, газетамизнинг 6 апрель сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган фельетон юзасидан Қашқадарё область партия комитети ва область ижроия комитетининг ички ишлар бошқармаси бошқа ташкилотлар билан биргаликда текшириш ўтказган. Келтирилган фактлар тасдиқланган.

Обком бюросининг қарори билан Китоб район матлубот жамияти правлениесининг раиси И. Чамакидзе вазифасидан олиб ташланган ва унга партиявий жазо берилган. 8518 сўм камомат келтиргани учун магазин мудири Исмат Абдусаматов район халқ суди томонидан 4 йил муддат билан озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган.

1220 сўм камомат келтиргани учун магазин мудири Рўзи Ниёзовга нисбатан жиноий иш қўзғотилган ва ҳозир тергов олиб борилмоқда.

МИНИСТР САБАБИНИ СУРИШТИРМОҚДА

Футбол бўйича жаҳон чемпионларининг терма командаси — Бразилия миллий командаси Шимолий Африка ва Европа мамлакатлари бўйлаб ўтказган 35 кунлик сафаридан уйига қайтиб келди. Футболчиларни тунги салқинда ишқибозлар совуққина кутиб олишди. Вақт алламаҳал бўлиб қолганлигига қарамай, юздан ошиқ футбол ишқибози аэропортга келиб футболчилар шаънига норозилик сўзларини айтиб, қичқиришди, уларни беҳузур қилишди.

Бу сафар таможня ходимлари ҳам футболчиларни кутиб олаётиб, ўз вазифалари талабларини миридан-сиригача бажаришди ва футболчиларга унча рўйхуш беришмади.

Кейинги уч йил мобайнида бразилияликлар ўртоқлик учрашувларида мағлубиятга учрашмади. Италияда ўтказилган 36-мусобақада команда ютқазиб қўйди. 0:2 ҳисоби команда тренери Марио Загалони гангитмаган бўлсада, ҳаддан ташқари серзавқ Бразилия ишқибозларини ноумид қилиб қўйди. Улар суйган футболчилари майдондан ҳамиша кўкрагини кериб чиқиб кетади, деб ўрганиб қолишганди.

Латин Америкасида (ундан бошқа жойларда ҳам) сариқ — кўк майка кийган футболчилар тўп киритишни хоҳлашдими, бас, шу заҳотиёқ коптоқ рақиблар дарвозаси тўрига бориб илинаверади деган фикрга узоқ вақт мобайнида ўрганишиб қолганди. Загало «разведка» ўйинларида мағлубиятлар ҳам бўлиши мумкин деб огоҳлантирганлигига жиддий эътибор берилмади, Ахир, команда сафарга жўнаб кетишидан атиги бир ҳафта олдин тузилган эди-да.

Ўртоқлик ўйинларининг натижалари унча аҳамиятли бўлмасада, маориф министри Жарбас Пассаринко (мамлакатнинг спорт ташкилотлари шунга бўйсунади) жамоатчилик тазйиқи остида тренер Загало, Бразилия спорт конфедерациясининг президенти Жоао Авеланже билан учрашишни талаб қилди. Агентликнинг хабар беришича, Пассаринко сафар натижаларидан чиқарилган хулосалар билан шахсан танишишни истаганлигини айтган.

Жаҳон чемпионатигача қолган вақт ичида бразилияликлар нималар қилажакларини ҳозир айтиш қийин. Лекин улар ўйинни яхшилаш ва «Мексика сафарини» такрорлаш учун шубҳасиз ҳамма ишларни қиладилар.

В. ВЛАДИМИРОВ.
ТАСС мухбири.

Ўзбекистон Ахборот

ЯНГИЛИКЛАР

НЕВА СОҲИЛЛАРИДА

«Ўзбекуголь» комбинатининг Ангрендаги кўмир конлари янги техника билан жиҳозланди. Бу ерда тўртта катта қувватли экскаваторлар ишга туширилди. Серунум бу техника Нева дарёси соҳилида — Ленинграддаги Ижор заводида тайёрланган. Машиналарни Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Хўжа Алиқулов, илғорлардан Ҳабиб Мирсаидов ва бошқалар бошқаришяпти. Беш йиллик охирига бориб бундай экскаваторлар бошқа конларда ҳам ишга солинади.

ЯНГИЙЎЛ МОРОЖЕНОЕСИ

Ёзнинг иссиқ кунларида тафт босди-мороженое кўпчиликка маъқул келади. Янгийўлда мороженое ишлаб чиқарадиган янги цех фойдаланишга топширилиб, ҳайрли ишга қўл урилди. Янги цехда ҳар куни бир тоннага қадар турли хилдаги-пломбир, сутли, қаймоқли, шоколадли мороженое ишлаб чиқарилмяпти. Цехда янги технологик линия йўлга қўйилган. Бу ерда лимонад, морс ва квас каби ичимликлар чиқариш ҳам кўзда тутилган.

ИЛМИЙ ЖАМИЯТ

Тошкентда яна бир янги илмий жамият ташкил этилди. Унга республика патофизиологлар медицина илмий жамияти номи берилди. Жамиятга Тошкент медицина институтининг кафедра мудири, медицина фанлари доктори Н. Х. Абдуллаев раис қилиб тайинланди. Ишлар олти секция бўйича олиб борилади. Янги жамият аъзолари орасида ўн фан доктори, юз фан кандидати, бир қанча ассистент ва илмий ходимлар бор.

А. НИЗОМОВ.

Ёз фаслида энг хушманзара жойлар севимли болаларимизнинг оромгоҳига айлантирилган. Андижон областининг Тянь-Шань ёнбағридаги «Қурувчи» пионерлар лагерида мавсумда 600 дан зиёд болалар дам оладилар.

Р. Ашуров фотоси. (ЎзТАГ).

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

Денгиз плантациялари комбайни

Архангельскдаги кемасозлик корхонасида Оқ денгизнинг бепоён сув ости ўтлоқларида ўсувчи кўкатларни ўриб оладиган ўзига хос траулер — комбайн қурила бошлади. Шу кўкатлардан олинадиган моддалардан халқ хўжалигининг кўпгина соҳаларида фойдаланилади.

Масалан, тўқимачилар ва пойафзалчилар денгиз эҳсонларидан кенг кўламда фойдаланишади. Газлама, фетра, чармни пишиқ, эластик ва ялтироқ қилишда сув кўкатлари ишлатилади. Медицина саноатида Оқ денгиз маҳсулотларидан турли экстракт, эмульсия дори-дармонлар тайёрлашади.

Мамлакатнинг 70 дан ошиқ шаҳри Архангельскда сув кўкатларидан олинадиган маҳсулотларни ишлатади, аммо ҳозирга қадар бундай маҳсулот тайёрлаш усули мураккаб эди. Боягги денгиз «комбайни» шу проблемани ҳал этишга ёрдам беради. У юздан ортиқ кишининг ишини бир ўзи бажаради.

Агрегатнинг яна бир фазилати шуки, у сув кўкатлари ўсадиган ҳар қандай чуқурликка ҳам туша олади. Шу туфайли қимматли хом ашё ўриб олинадиган районлар анча кенгаяди.

Архангельск.

Ю. НИКОНОВ,
ТАСС мухбири.

Сеҳрли ип

Кишинёвдаги бу завод уч километр сим ясаши учун атиги бир грамм металл талаб қилинади. Ҳатто шиша изоляциядаги бундай ип одам сочи толасидан бир неча баравар ингичкароқдир.

Сим бундай ясалади. Шиша найча ичига олинган металл жуда юксак температурага қадар қиздирилади ва у суюлиб шишани эритиб юборади. Бу шиша жуда ингичка ип бўлиб чўзила бошлайди, ўртасида металл сим ҳосил бўлиб туша бошлайди.

Сўнгра шу сим корхонадаги митти қаршилик — резистер ясовчи кишилар қўлига ўтади. Шундай ингичка симни ўрайдиган, тозалайдиган, кавшарлайдиган ҳар бир уста эпчиллик ва моҳирликда машҳур «чапақай»дан қолишмайди. Бу қаршилик плюс 500 градусдан минус 60 градус температурагача яхши ишлай беради. Бундан ҳисоб машиналарида, радиотехникада асбобсозликда, энергетикада фойдаланишади.

Заводда митти резистерлардан эталон-асбоблар ясалади. Агар шундай асбоблардан биридаги микро сим ўрнига одатдаги метод билан олинган энг ингичка сим ишлатилганида унинг вазни қарийб 500 килограмм кўпаяди, ўлчаш аниқлиги эса пасайиб кетади.

Кишинёвдаги «Микропровод» заводи янги корпусга кўчиб ўтади. Шу корпусларда ўрнатиладиган машина-ускуналар ҳар йили 7 миллион километргача микросим чиқаришга имкон беради. Шунча миқдор маҳсулот ясашга кетадиган металл биттагина автомашинага сиғади.

Кишинев.

Б. ГИССЕР,
ТАСС мухбири.

Кўккўл сири

Ғарбий Қорақумдаги шўр Кўккўлнинг сири тамомила очилган эмас. Унинг устки қатлами жазирама иссиқда ҳам унча қизимайди. Аммо чуқурлигидаги сув қишда сувнинг юзини муз қоплаган пайтда ҳам 50 градусгача иссиқ бўлади.

Бир вақтлар кўл катта чуқурликдаги иссиқ булоқлардан тўлиб туради деган фикр айтилганди. Аммо текширишлардан бундай булоқлар йўқлиги аниқланди.

Ҳозир янги бир фикр айтилди. Кўл тубига яқин сувнинг иссиқ бўлишига сувнинг ғоятда минералланганлиги сабаб деб айтилмоқда. Кўлнинг унча минералланмаган юқори қатлами офтоб нурларидан қизиганида, у ўз иссиқлигини тагидаги серминерал сувга ўтказади. Лекин бу гап ҳам ҳозирча гипотеза бўлиб турибди.

Туркманистонда суви Кўккўлникига ўхшаган кўллардан яна бир неча бор. Буларнинг ҳаммасида шифобахш балчиқ кўп. Мутахассислар шу кўллар районида курортлар ташкил этишни таклиф қилишмоқда.

Ашхабод.

Б. МИРТОВ,
ТАСС мухбири.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 18.00 — ТОШКЕНТ 18.05 — «Глобус», 18.25 — Ахборот. 18.40 — Совет тинчлик программаси — амалда, 19.00 — Маяковский туғилган куннинг 80 йиллигига бағишланган тантанали кеча. 20.00 — Концерт. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўн минут музика. 21.00 — Онанзор (телеспектакль). 22.00 — «Вақт». 22.30 — Қишлоқ хўжалиги билимлари телевизион халқ университети. 23.00 — Ота (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Тамбуламбу (телеспектакль). 11.30 — Кичик ўғилнинг кўчаси (бадиий фильм). 19.30 — «Ёшлик» студияси кўрсатади (ТОШКЕНТ). 20.00 — Хавфли қайрилиш (бадиий фильмнинг 1-серияси). 22.00 — Ҳужжатли фильм. 22.30 — Телефильм. 23.25 — Спорт кундалиги. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — 1002 кеча (бадиий фильм). 20.15 — Фильм-концерт. 20.40 — Фильм-спектакль.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/VII да Тарих тилга кирди.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Халқа — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (10.30, 15.00, 19.45).

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 17.00, 21.15). НАВОИЙ номли (10.40, 14.00, 17.20, 20.30), «ДРУЖБА» (11.00, 14.00, 15.00, 20.00).

Ҳамма иш шошилинч — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Биз кутолмаймиз — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Мангу севги — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Қидирув менга топширилган — «СПУТНИК» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Ромео ва Жульетта (ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Лаутарлар — «ДРУЖБА» (12.00, 15.00, 18,00).

Оливер — «ВОСТОК» (16.00, 19.00).

Тасодиф — «ЧАЙКА» (12.00,15.00, 18.00, 20.45).

ЁЗГИ БИНОДА

Турк оғасининг васияти — КИРОВ номли.

Самовий саргузаштлар — «РАКЕТА».

Халқа — «ФЕСТИВАЛЬ».

Ҳамма иш шошилинч — «ХИВА».

Текумзе — ТЕЛЬМАН номли.

«ЎЗБЕКБИРЛАШУВ»нинг САМАРҚАНД КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ

1973—1974 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумга 8—10-синф ҳажмида маълумоти бўлган, ёши 30дан ошмаган қишлоқ жойларида яшовчи СССР гражданлари қабул қилинади.

Техникумда қуйидаги бўлимлар бор:

1. ТОВАРШУНОСЛИК БЎЛИМИ — саноат ва озиқ-овқат моллари товаршунослиги, саноат моллари товаршунослиги ва саноат моллари билан савдо қилишни ташкил этиш, озиқ-овқат моллари товаршунослиги ва озиқ-овқат моллари билан савдо қилишни ташкил этиш.

Ўқиш муддати 2 йил. 10-синф ҳажмида маълумоти бўлганлар қабул қилинади.

ТЕХНОЛОГИЯ БЎЛИМИ — овқат тайёрлаш технологияси, нон пишириш технологияси.

Ўқиш муддати 10-синф ҳажмида маълумотлилар учун 2 йилу 6 ой;

8-синфни тамомлаганлар учун 3 йилу 6 ой.

3. ПЛАНЛАШТИРИШ БЎЛИМИ. Бўлимда совет савдосини планлаштириш бўйича мутахассислар тайёрланади.

Ўқиш муддати — 2 йил. 10-синф ҳажмида маълумоти бўлганлар қабул қилинади.

4. БУХГАЛТЕРИЯ БЎЛИМИ. Бўлимда бухгалтерлик ҳисоби бўйича мутахассислар тайёрланади.

Ўқиш муддати 2 йил. 10-синф ҳажмида маълумоти бўлганлар қабул қилинади.

Кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар: товаршунослик ва технология бўлимларига кирувчилар — ўзбек ёки рус тили ва адабиётидан (диктант ёки иншо) ва химиядан (оғзаки);

бухгалтерия ёки планлаштириш бўлимларига кирувчилар ўзбек ёки рус тили ва адабиётидан (диктант ёки иншо) ва математикадан (оғзаки).

АРИЗАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНМОҚДА.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза (бўлимини кўрсатиб), маълумоти тўғрисида шаҳодатнома ёки аттестат, таржимаи ҳол, 3 та фотосурат (3Х4 см ҳажмида), соғлиғи ҳақида справка (286-форма), турар жойидан справка, туғилганлик тўғрисида гувоҳнома ва ҳарбий ҳужжат шахсан кўрсатилади.

ИМТИҲОНЛАР 1973 ЙИЛ 1 АВГУСТДАН 20 АВГУСТГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

Барча бўлим ва курсларда умумий тартиб бўйича ойига 30 сўм стипендия тўланади.

Узоқдан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Самарқанд шаҳар, Гагарин кўчаси, 43-уй.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МИНИСТРЛИГИ ТОШКЕНТ ПАРРАНДАЧИЛИК ТЕХНИКУМИ

1973—1974 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумга саккиз йиллик ёки ўрта мактаб ҳажмида маълумотли ёши 30 гача бўлган кишилар қабул қилинади.

Техникум паррандачи-зоотехник, ветеринар-фельдшер, чорвачиликни механизациялаш ва электрификациялаш бўйича техник-электромеханиклар тайёрлайди.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқиш давомида, ўқувчиларга инкубатория оператори, паррандачи- мастер- механизатор, жўжаларни жинси бўйича саралювчи мастер, қишлоқ хўжалик ҳайвонларини сунъий қочириш техниги, ветеринария санитари, электромонтёр ва чорвачилик фермалари жиҳозларини эксплуатация қилиш ва ремонт қилиш бўйича ишчилар касбларидан бири берилади.

Ўқиш муддати зоотехник-паррандачи ва ветеринар-фельдшер мутахассислиги бўйича саккиз йиллик маълумотлилар учун 3 йилу 6 ой, ўрта маълумотлилар учун 2 йилу 6 ой; техник-электромеханик мутахассислиги бўйича саккиз йиллик маълумотлилар учун 3 йилу 10 ой, ўрта маълумотлилар учун 2 йилу 8 ой.

Аризалар 7—8 синф маълумотлилардан 31 июлгача; 10—11 синф маълумотлилардан 15 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади.

Ариза танланган мутахассислик кўрсатилиб, техникум директори номига ёзилади.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: маълумоти ҳақида ҳужжат (асл нусхаси), таржимаи ҳол, медицина справкаси (286-форма), учта фотосурат (3Х4 см.), паспорт (ёки туғилганлик ҳақида гувоҳнома) ва ҳарбий билет ёки рўйхатга олинганлик тўғрисида гувоҳнома)ни кирувчилар шахсан кўрсатадилар.

Техникумга кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар: саккиз йиллик маълумотлилар — ўзбек тилидан (диктант), рус группасига кирувчилар — рус тилидан (диктант), математикадан (оғзаки).

Ўрта маълумотлилар паррандачи-зоотехник ва ветеринар-фельдшер мутахассислигига кирувчилар ўзбек тили ва адабиётидан (иншо), рус группасига — рус тили ва адабиётидан (иншо) ва химиядан оғзаки, техник-электромеханик мутахассислигига кирувчилар — ўзбек тили ва адабиётидан (иншо), рус группасига рус тили ва адабиётидан (иншо) ва математикадан (оғзаки).

Совет Армиясидан хизматни ўтаб келганлар, тўлиқсиз ўрта мактабни аъло баҳолар ва ўрта мактабни олтин медаль билан тамомлаганлар, корхона, муассаса, совхоз, колхозлардан белгиланган тартибда йўлланма билан келганлар ва танланган касби бўйича 2 йилдан ортиқ иш стажига эга бўлганлар техникумга маълум енгилликлар билан кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Техникумга қабул қилинганлар умумий асосда стипендия билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Орджоникидзе райони, Тузель қишлоқ Совети, Тошкент паррандачилик техникуми. «Луначарский — Тузель» ёки «Луначарский — Чентельды» автобусларининг «Тошкент паррандачилик фабрикаси» бекати.

Ўзбек совет энциклопедияси Бош редакцияси коллективи медицина ва кимё редакцияси нинг илмий муҳаррири

Тоҳиржон ЖЎРАЕВнинг

бевақт вафот этганлигини маълум қилиб, марҳумнинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142. коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 04239.